НА СТАР. 4-5 ДЭСАНТ „ГАЛЬНЫЕ"

„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 38 (82) БЕЛАСТОК, 22 ВЕРАСНЯ 1957 г. ГОД II

Рыхтавацца да выстаўкі беларускага народнага мастацтва

З артыкула «Пакажам творчасць беларускіх мастакоў» («Ніва», № 33) даведваемся, што ў канцы гэтага года будзе ў Варшаве арганізавана выстаўка народнай творчасці нацыянальных меншасцяў, пражываючых у Польшчы.

Калі-ж так, то на пярэдадні гэтай вельмі важнай для нас імпрэзы, зараз-жа і безадкладна трэба мабілізаваць усе жывыя сілы беларускага грамадства на правядзенне падрыхтоўчай акцыі. Будучая выстаўка павінна паказаць невычэрпнае, шматграннае і вельмі багатае народнае мастацтва беларускага насельніцтва Беласточчыны ў першую чаргу, а таксама беларускіх народных мастакоў, пражываючых на тэрыторыі ўсёй Польшчы. У гэтай імпрэзе беларуская меншасць павінна паказаць сябе перадавой, павінна свой нацыянальны экзамен здаць на выдатна. А, каб здаць гэты нацыянальны экзамен на найвышэйшую адзнаку, то мусім напружыць усе свае сілы і папрацаваць, як належыць дзеля таго, каб асягнуць жаданыя рэзультаты.

Ролю арганізатара ў падрыхтоўчай да выстаўкі працы, павінны ўзяць на сябе: Галоўнае Праўленне БГ-КТ і Рэдакцыя «Нівы». Гэтыя, найбольш папулярныя і пакліканыя да масавай працы арганізацыі, павінны ўжо прыступіць да ўсеагульнай мабілізацыі беларускага актыву. У першую чаргу трэба ўцягнуць у гэту грамадскую, вялікай нацыянальнай вагі, працу настаўніцтва і ўсю беларускую вясковую інтэлігенцыю, маладзёжныя арганізацыі, гурткі мастацкай самадзейнасці, аддзелы і гурткі БГ-КТ і ўсіх грамадзян, любячых сваю нацыянальна - народную культуру і жадаючых задэманстраваць яе перад грамадствам не толькі Польшчы, але і перад наведвальнікамі з заграніцы.

Гэтая справа з'яўляецца справай нашай нацыянальнай амбіцыі, нашай гордасці, нашай чэсці, нашым святым, грамадскім абавязкам. Не хаваць у глухіх вёсках Беласточчыны багацця нашай беларускай душы, нашых працавітых і здольных да мастацтва рук. Трэба вынясці на свет божы нашае народнае мастацтва і паказаць яго творцаў, народных мастакоў, каб разам з іх творчасцю сталі папулярнымі і іх імёны, якія будуць праслаўляць наш народ. Як правільна сказала тая бабулька - спявачка народных песень: «Мы памрэм, але наша песня будзе жыць». Трэба, каб народная творчасць народнае мастацтва, у якім дэманструюцца народныя таленты, жыло, квітнела, красавала і праслаўляла яго творцаў, а разам з ім ўвесь наш народ. І дзеля гэтага да выстаўкі народнага мастацтва трэба аднесціся з усёй сур'ёзнасцю і пачуццём адказнасці за яе поспех.

Каб не звузіць, не абмежаваць нешматлікімі і неразнастайнымі экспанатамі народнай творчасці, я як этнограф, пачуваюся да абавязку напомніць арганізатарам падрыхтоўчых мерапрыемстваў да выстаўкі, якія экспанаты прадставіць на выстаўцы. Афармляць выстаўку безумоўна будуць людзі фаховыя, дэлегаваныя Міністэрствам культуры, але нашым абавязкам з'яўляецца прадставіць як найбольшую колькасць прадметаў з рознаякасных галін народнага мастацтва і зажадаць, каб найлепшыя, самыя арыгінальныя і найбольш мастацкія экспанаты знайшлі сабе мейсца на выстаўцы.

Для таго, каб выстаўка была змястоўнай і паказала поўную карціну, трэба прадставіць не толькі самую творчасць але і прылады, якімі зроблены экспанаты. Напрыклад прадставіць кросны, з нацягнутай тканінай і г. д.

(Працяг на стар. 5)

29 верасня — Пленум ГП БГ-КТ

II Пленум Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства 15 верасня не адбылося таму, што прыбыло на яго ўсяго 40 прац. членаў. У сувязі з гэтым адбылася нарада, на якой пастаноўлена ўтварыць Верыфікацыйную камісію для разгледжання адносін да працы ў ГП кожнага члена. Рэшту часу прысутны актыў таварыства выкарыстаў на дыскусію над «Нівай» Выступаючыя падалі шмат карысных прапаноў, што да далейшай працы рэдакцыі «Нівы».

Удакладнена, што II Пленум ГП БГ-КТ адбудзецца 29 верасня г. г.

Адноўленая школа

Сямікласная школа ў Курашаве (Гайнаўскі павет) была даволі невыгадная, цесная. Кіраўнік школы Анатоль Гіншт часта задумоўваўся над тым, што зрабіць, каб пашырыць школу. Нарэшце нарадзілася думка аб тым, каб з гары будынка зрабіць памяшканне. Дзякуючы клапатлівасці кіраўніка школы, Павятовы Аддзел асветы і Прэзідыум ГРН у Курашаве прызначыла патрэбную суму грошай, дошак і кафляў. За час канікул з гары будынка зрабілі тры памяшканні ў якіх цяпер знаходзіцца зала для лекцыі, канцылярыя і памяшканне для настаўніка.

Аб кіраўніку школы ў Курашаве Анатолю Гіншту трэба сказаць яшчэ і тое, што з'яўляецца сталым чытачом «Нівы» і што любоў да роднага друкаванага слова прывіў усім сваім вучням. Пачынаючы ад 3-га класа ўсе вучні ў Курашаве, з'яўляюцца падпісчыкамі «Нівы». М. Х.

ТАЛЕНАВІТЫ КАМПАЗІТАР

Слухаючы па радыё перадачы Беларускага радыё, часта можна пачуць імя вядомага таленавітага маладога беларускага кампазітара Юрыя Семенякі.

У гадах 1939—44 жыў ён на Беласточчыне — у прыватнасці — у вёсцы Плянты л/Крынак (Сакольскі павет). З прыходам Совецкай Арміі, як дзевятнаццацігадовы юнак, добраахвотнікам пайшоў на фронт.

Юры Семеняка

Цяпер працуе канцэртмайстрам Акадэмічнай капелы Рыгора Шырмы ў Мінску. У вольны час многа піша. На сваім конце мае ўжо напісаных каля ста песняў. Напісаў таксама праграмную сімфонію. У канцы мінулага года закончыў работу над кантатай «Ясныя Дарогі» на тэкст Паўлюка Труса, Якуба Коласа і Максіма Танка, якую ў сучасны момант рыхтуе да запісу Маскоўскае радыё. Нядаўна закончыў пісаць музыку на тэкст Максіма Танка — «Нарач», якая прыстасавана для выканання капелай.

Юры Семеняка мае шырокія планы на будучыню.

— Заўсёды адчуваю пэўную нездаволенасць зробленым. Часта перaглядаю напісанае і нярэдка ўношу значныя папраўкі, дашліфоўваю. Не абміне гэта і «Ясных Дарог» — сказаў на заканчэнне нашай гутаркі Юры Семеняка.

С. ЯНОВІЧ.

Аблoжка кніжкі аб выдатным беларускім гуманісту Францішку Скарыне, якая выдана ў 1956 г. у Вільні. У гэтым горадзе ў XVI веку Фр. Скарына друкаваў беларускія кніжкі.

Чытай артыкул аб беларускай біблії на стар. 6.

Гаркавічы развіталіся ...

У мінулую нядзелю ў Гаркавічах (Сакольскі павет) усю ноч, аж да світання, да панядзелку, грымела музыка — полькі, «Каробачкі», перапляталіся з модным «Шэўчыкам» ці румбамі. Хто-якхто, але я ўжо ведаю, як Гаркавіцкая моладзь умее пагуляць!

Са сцен гнілой руіны — званай — святліцай, як кажуць, аж парахно пасыпалася ад бадзёрых прытупаў і воклічаў. «Кіраўнік забавы» Росцік Матусевіч урачыста прапануе, каб выбраць «міс» (найлепшую танцоўшчыцу (ка) Гаркавіч на 1957 г.»!

Музыканту папросту рукі млелі — не, не млелі — гэта толькі так гаворыцца. Калі ўжо Вацё Нармандовіч заграе... бяда тады непаваротлівым! Слаўны з яго музыка!

Пры слове «міс» мы заўсёды прадстаўляем сабе дзяўчыну ці, астаткова, жанчыну. Але тут выйшла наадварот: з усіх найлепшым танцоўшчыкам аказаўся Мікалай Галубовіч. Танцаваў ён роўна 30 мінут і за гэты час «змарыў» чатыры дзяўчат! (Не ўсміхайцеся беластачаны, гэта Вам не танго танцаваць) Званні «віцэ-міс» здабылі заліваючыся потам Уладзімір Баравік, Мікалай Суравец і Мікалай Суравец (II). У гонар «міс» па-над ахутанымі начным мрокам Гаркавічамі грымнула «сто лят» і магутнае «уррра»!!!

Калі Вы, паважаныя Чытачы, чытаеце гэтыя радкі, мабыць засталіся ўжо толькі жаласлівыя рэшткі з гэтай руіны-святліцы, якая зусім не ўпрыгожвала Гаркавіч. Гэта забава была развітаннем з ёю.

*

У пачатку верасня ў вёсцы адбыўся агульны сход, на якім пастаноўлена пабудаваць новую прыгожую святліцу. Выбрана спецыяльную камісію пад старшынством Сяргея Аўгусцінчыка ў складзе: Іван Кісель, Іван Суравец, Іван Бах, Уладзімір Матусевіч і Іван Кастэцкі. Як дагэтуль, мае яна вельмі многа запалу і ахвоты. Дзякуючы старанню Сакольскага Аддзела Беларускага таварыства на гэту справу прызначана 20.000 зл. грашовай дапамогі, а 40 прац. работ, выканаюць гаспадары вёскі. Сем фестметраў драўніны ўжо прывезена. Ад Гаркавіч да лесу далёкая дарога — усё каштавала шмат працы. Адлак знайшліся да гэтага ахвярныя людзі, як: Мікалай Галубовіч, Юры Кішкель, Іван Патэльскі, Іван Усцілко, Казюк Бараноўскі, Косцік Маліноўскі, Саша Баравік, Росцік Матусевіч.

Згоджана ўжо майстра — Уладзіміра Карпача з Піражкоў.

— Яшчэ ў гэтым годзе стане новая, харошая святліца! — заяўляюць Гаркавічане.

От, каб другія вёскі былі такімі станоўчымі — іначай гэты свет выглядзеў-бы!

С. Я.

Закончана пасеў азіміны

У сельскагаспадарчым кааператыве Горнае ў Гайнаўскім павеце ў мінулым тыдні закончана пасеў азіміны.

Пачалася малацьба збожжа. Як паказваюць пробныя абмалоты ўраджай жыта выносіць 1.450 кілаграмаў з 1 гектара.

Дзякуючы дружнай працы членаў кааператыва атрымана высокі ўраджай іншых раслін.

Польска-югаслаўская дэкларацыя

Па запрашэнню Цэнтральнага Камітэта Саюза Комуністаў Югаславіі і Урада Федэратыўнай Народнай Рэспублікі Югаславіі ад 10 да 16 верасня г. г. прабывала ў Югаславіі дэлегацыя ЦК ПЗПР і Урада Польскай народнай Рэспублікі на чале з першым сакратаром ЦК ПЗПР Уладыславам Гамулкай і старшынёй Рады Міністраў ПНР Юзэфам Цыранкевічам.

Прадметам польска-югаслаўскіх перагавораў былі справы звязаныя з далейшым развіццём польска-югаслаўскіх суадносін, галоўныя праблемы міжнароднай сітуацыі, а таксама актуальныя пытанні міжнароднага рабочага руху.

Перагаворы прахо́дзілі ў вельмі сардэчнай і партыйнай атмасферы. Рэзультатам перагавораў была падпісана супольная польска - югаслаўская дэкларацыя.

Абодва ўрады — гаворыцца ў дэкларацыі. — сцвярдзілі, што пасля заастрэння міжнароднай сітуацыі ў мінулым годзе, у апошнім перыядзе, у выніку трывалага змагання ўсіх мірных сіл наступіла адпружанне ў міжнародных суадносінах.

Аднака-ж, — гаворыцца далей у дэкларацыі, — цяперашняя сітуацыя вымагае, каб і далей прымаліся меранрыемствы ў мэце ліквідацыі небяспекі пагражаючай міру, якая вынікае з існуючых канфліктаў асабліва на Блізкім Усходзе.

Абодва ўрады падкрэсліваюць вялікую ролю дзяржаў соцыялізма і соцыялістычных сіл у барацьбе за суіснаванне і ўмацаванне міру.

Разглядаючы еўрапейскія праблемы, абодва ўрады дайшлі да вываду, што ўз'еднанне Германіі як міралюбівай і дэмакратычнай дзяржавы ў вялікай ступені прычынілася-б да справы стабілізацыі міру ў свеце.

Беручы пад увагу правы польскага народа, урад ФНРЮ прызнае граніцу на Одры і Нейсе Лужыцкай, як астатковую польска - нямецкую граніцу.

У дэкларацыі гаворыцца таксама і аб партыйных справах. Сцвярджаецца, што XX З'езд КПСС — гэта вялікая падзея ў гісторыі міжнароднага рабочага руху і што яго пастановы з'яўляюцца знамянальным укладам у барацьбу за мір і соцыялізм

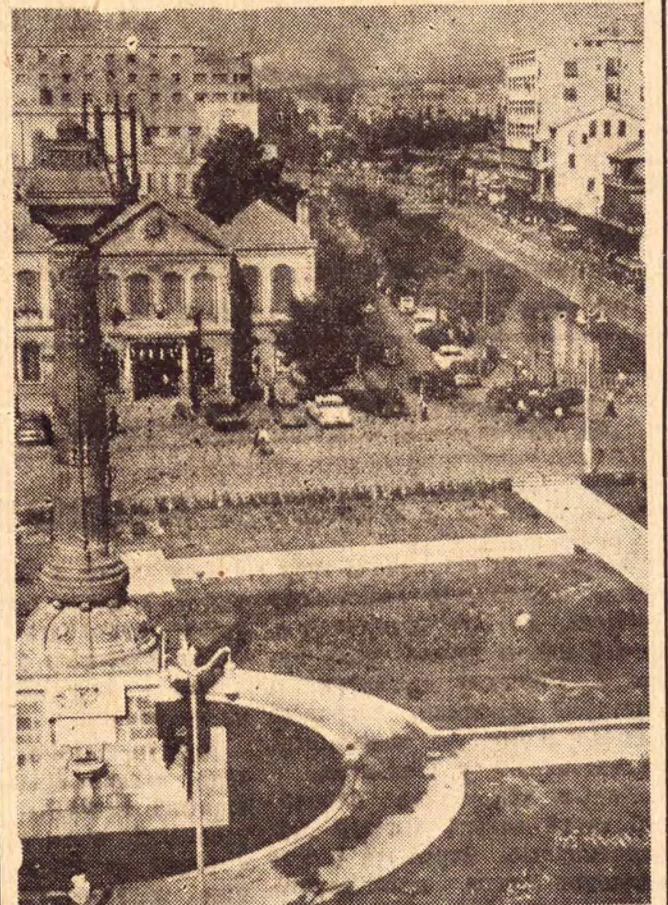
Абедзве партыі сцвярджаюць, што рознастайнасць форм і метадаў пабудовы соцыялізма ўзбагачае тэарэтычны вопыт міжнароднага рабочага руху.

Сувязь і супрацоўніцтва паміж комуністычнымі і рабочымі партыямі, а таксама паміж соцыялістычнымі дзяржавамі — гаворыцца ў дэкларацыі — павінны адбывацца на асновах пролетарыяцкага інтэрнацыяналізма, салідарнасці, узаемнай дапамогі, суверэнітэту і роўнасці, дружбы і не ўмешвання ва ўнутраныя справы.

Абодва ўрады з глыбокім задавальненнем сцвярдзілі, што суадносіны паміж абодвума дзяржавамі ў апошнім часе сталіся сапраўды сардэчнымі і апіраюцца на асновах роўнапраўя і ўзаемнай пашаны.

У мэце далейшага супрацоўніцтва і дружбы абодва ўрады пастанавілі паклікаць польска - югаслаўскую камісію гаспадарчага супрацоўніцтва, а таксама далей пашыраць культурна - навуковае супрацоўніцтва.

Праз увесь час перагавораў дэлегацыяў панавала поўная згоднасць ва ўсіх праблемах, якія там абмяркоўваліся.

СІРЫЯ

Фрагмент сталіцы Сірыі - Дамаск.
Фото — ЦАФ

ДЭКРЭТ

аб рэгуляванні недабораў у даставах малака

Закупка малака ў гэтым годзе праходзіць шмат лепш. На працягу 8 месяцаў г. г. сяляне даставілі да малочных пунктаў 2.040 мільёнаў літраў малака (у аналагічным перыядзе мінулага года даставілі толькі 1.740 мільёнаў літраў).

На Беласточчыне пастаўкі малака ўзраслі на 18 працэнтаў.

Прычына гэтай карыснай з'явы заключаецца ў тым, што зараз сяляне распараджаюцца значна большай колькасцю пашы, чым у мінулых гадах, а скасаванне абавязковых паставак малака выклікала ў сялян вялікае зацікаўленне прадукцыяй малака.

Нажаль яшчэ не ўсе сяляне разумеюць, што далейшае ажыццяўленне новай, сельскагаспадарчай праграмы залежыць і ад таго, як сяляне выконваюць свае абавязкі перад дзяржавай.

Некаторыя сяляне яшчэ дагэтуль не рэгулявалі недабораў. абавязковых паставак малака з мінулых год На агульны лік 215 мільёнаў літраў недабораў, да гэтуль дастаўлена толькі 6,2 мільёнаў літраў, што складае ўсяго 3 працэнты.

На Беласточчыне недаборы складаюць лік каля 5 мільёнаў літраў.

У сучаснай, вельмі цяжкай эканамічнай сітуацыі дзяржава не можа падараваць сялянам гэтых недабораў.

У сувязі з гэтым Дзяржаўная рада ў апошніх днях жніўня выдала дэкрэт аб рэалізацыі недабораў, абавязковых паставак малака.

На падставе дэкрэта тыя гаспадары, якія да 1 верасня г. г. не ліквідавалі недабораў у абавязковых пастаўках малака з 1956 года і мінулых гадоў абавязаны гэтыя недаборы рэгуляваць грашыма.

Грашыма трэба плаціць суму якая складае розніцу паміж цаной малака ў абавязковых пастаўках і цаной вытаўленай грамадскім апаратам скупу, параўноваючы гэтую суму на 10 працэнтаў. (вб)

Спорт

Міжнародныя сустрэчы

ГРОДНА. 8 і 9 верасня тут адбыліся міжнародныя таварыскія сустрэчы валейбалістаў. 8 верасня г. г. гралі зборныя мужчынскія і жаночыя каманды Беластоцкага ваяводства Польшчы і Гродзенскай вобласці.

Мужчынскія каманды сустракаліся ўжо ў трэці раз. У мінулым годзе, беластоцкія валейбалісты прыязджалі ў Гродна, а гродзенскія ездзілі ў Беласток. Абедзве сустрэчы тады выйгралі беларускія спартсмены. На гэты раз барацьба была вельмі ўпорнай.

З лікам 3:2 у карысць зборнай Гродзенскай вобласці закончылася цікавая таварыская сустрэча.

Жаночыя каманды сустракаліся ўпершыню. Польскія спартсменкі лёгка выйгралі першыя дзве партыі — 15:4 і 15:7. Але валейбалісткі Гродна змаглі мабілізавацца і перамаглі ў трох наступных (15:5, 15:12 і 15:13). Сустрэчу таксама з лікам 3:2 выйграла зборная жаночая каманда Гродзенскай вобласці.

9 верасня г. г. са зборнымі камандамі Беластоцкага ваяводства ігралі мужчынская і жаночая каманды Мінска. Перамаглі мінчане — і мужчыны і жанчыны з лікам 3:1.

*

МІНСК. 8.IX. г. г. адбылася таварыская сустрэча па боксу паміж юнымі спартсменамі Варшавы і Мінска. Гэта — першая ў гісторыі савецкага бокса міжнародная сустрэча баксёраў юнакоў. На рынг выйшлі каманды ў складзе 11 чалавек (па аднаму баксёру да 48 кілаграмаў і далей ў парадку вагавых катэгорый).

Матчавая сустрэча закончылася перамогай баксёраў беларускай сталіцы з лікам 14:8.

Па старонках друку

Сяляне могуць быць спакойнымі наконт гарэлкі

Як паведамляе «Трыбуна Люду» у наступным годзе плануецца, што абарот ГС-аў у маштабе агульнакраёвым узрасце да звыш 50 млд. зл. (у бягучым годзе прадбачваецца каля 46 млд. зл.). У паасобных таварных групах будзе гэта выглядаць наступна: абарот з прадажы машын і сельскагаспадарчых інструментаў павінны быць вышэй на 33 прац., тарцiцы — на 23 прац., цэменту — на 19 прац.

Вёска атрымае таксама больш машын і ўсялякіх прыладаў, мінеральных угнаенняў і т. п. Апрача гэтага маюць павялічыцца даставы тэкстыльных матэрыялаў, абутку, адзёжы, прадуктаў харчавання.

Але, паводле прадбачанне, што ў 1958 годзе ГС-ы прададуць на 1 млд. зл. гарэлкі больш, чым у цякучым годзе (у гэтым годзе сяло купіла на 900 млн. зл. гарэлкі больш, чым у аналагічным перыядзе мінулага года).

Праектуецца павялічэнне колькасці магазінаў бранжавых, адкрыццё спецыяльных магазінаў, якія будуць прадаваць заменныя часткі да машын, інструментаў і т. п.

Адкрыецца 400 або 500 спецыяльных магазінаў — выставак, якія будуць забяспечваць сяло машынамі.

Крыжаванне пшаніцы, жыта і ячменю з гіганцкім дзікарастучым злакам — элімусам

«Праўда» звярнулася да акадэміка Цыцына, які ўзначальвае навукова - эксперыментальнае гаспадарства Акадэміі навук СССР — «Снегіры» (Падмаскоўе, ля Валакаламскай шасэ) з інтэрв'ю. Акадэмік між іншым расказаў аб вывядзенні сорту кармавога пшанічна-пырэйнага гібрыда, названага кормазерневым. Гэта пшаніца называецца так таму, што ў адрозненні ад звычайнай, яна адрастае пасля кожнага ўкоса. Яе можна касіць уперш на зерно, а потым на сена, або перш на сена, а потым на зерно, або 3—4 разы за лета толькі на сена.

На пытанне, ці не праводзіў крыжавання пшаніцы з якімсь іншым дзікарастучым злакам, апрача пырэю, акадэмік адказаў, што для паасобнай гібрыдызацыі культурных злакаў з дзікарастучымі вучоныя выкарыстоўваюць самыя разнавідныя расліны. На пясках Сярэдняй Азіі расце аграмадная злакавая трава каласняк (элімус). У коласе гэтай расліны налічваецца да 700—800 зёрнаў (у пшанічным коласе 30 — 50 зёрнаў). Крыжуючы пшаніцу з элімусам, вучоныя дабіваюцца таго, каб атрымаць такую пшаніцу, у коласе якой было б дзвесце і больш зёрнаў.

Наш каментарый

ГАМУЛКА ПРАПАНУЕ

Амаль ўсе польскія і замежныя газеты апублікавалі адказ І-га сакратара ЦК ПЗПР тав. Ул. Гамулкі на пытанні карэспандэнта дацкага прэсавага агенцтва пана Дальгоф адносна палітыкі Польшчы ў раёне Балтыйскага мора. Ужо другі раз так голасна гаворыцца ў свеце аб Балтыйскім моры. Першы раз — гэта пасля апублікавання паведамлення аб перагаворах паміж партыйна-урадавымі дэлегацыямі Польшчы і ГДР, а другі раз пасля апублікавання інтэрв'ю тав. Гамулкі. Што-ж, справа вельмі важная.

На ўзбярэжжы Балтыйскага мора знаходзяцца такія дзяржавы як: Нарвегія, Данія і ФРГ, якія з'яўляюцца членамі НАТО і з другога боку СССР, Польшча і ГДР, якія з'яўляюцца членамі Варшаўскага дагавору. Адбудоўваецца заходненямецкі ваенна - марскі флот і ў многіх месцах узбярэжжа Балтыйскага мора існуюць ваенныя базы НАТО. Усё гэта стварае значную небяспеку ў гэтым кутку Еўропы.

— Наша палітыка — гаворыць тав. Гамулка—ясная. Хочам пераўтварыць Балтыйскае мора з небяспекі і ваенных пагрозаў у мора міру і добрасуседскіх суадносін паміж краінамі, якія ля яго знаходзяцца. А шлях да гэтага мы бачым такі. Калі сёння яшчэ нельга спадзявацца на хуткую ліквідацыю НАТО і Варшаўскага дагавору — дык трэба шукаць такога выхаду, які ў сучасным становішчы ўмацаваў-бы мірнае суіснаванне прыбалтыйскіх дзяржаў.

Першым крокам дзеля ажыццяўлення такіх намераў магло-б быць заключэнне паміж усімі прыбалтыйскімі дзяржавамі дагавору аб невыкарыстоўванні ўзброеных сіл у суадносінах паміж гэтымі дзяржавамі і прыняцця абавязацельства, што ўсе спорныя праблемы будуць рашацца толькі шляхам мірных перагавораў. Пасля павінна пайсці пашырэнне эканамічна - гандлёвых і культурных суадносін паміж прыбалтыйскімі краінамі. І так паступова, крок за крокам будзе ўзмацняцца сумеснае давер'е, а за тым і дружба. Вось такая дарога можа давесці да збліжэння паміж некалькімі членамі НАТО і Варшаўскага дагавору. А гэта ўжо была-б нямалая наглядная лекцыя супрацоўніцтва паміж двума супрацьпастаўнымі бакамі дзяржаў, якая акрамя таго, што забяспечыла-б мір у раёне Балтыйскага мора, яшчэ сталася-б ідэяй усіх мірных людзей у Еўропе.

Вось, нашая палітыка ў гэтым раёне Еўропы і мы гатовы прыступіць да яе ажыццяўлення, калі толькі іншыя прыбалтыйскія дзяржавы выявяць добрую волю.

ВАКОЛ ЗАЯВЫ ЦІТА

Нямала энергіі патрацілі заходненямецкія дзеячы каб даказаць усяму свету аб сваіх добрых намерах, адносна Польшчы Многа гаварылася аб гэтым у шматлікіх выступленнях і афіцыяльных заявах. Але ўсё гэта толькі словы. Рэчаісныя іх адносіны да нас мы можам убачыць цяпер, пасля заявы прэзідэнта Югаславіі Ціта. Як вядома, Ціто ў сваім нядаўным выступленні сказаў, што прызнанне граніцы на Одры і Нейсе было-б найлепшым рашэннем польска - нямецкай праблемы. І вось тады ў Бонн і забурлела. Амаль тут-жа намеснік міністра замежных спраў ФРГ Гальштайн выступіў з пратэстам, а пасол ФРГ у Белградзе ўнёс дакорлівую заяву. Некаторыя газеты пайшлі нават так далёка, што выступаюць з патрабаваннем прыпынення ўплаты Югаславіі ваенных рэпарацыі.

Адным словам паўстала бура, якая паказала нам якіх мы маем там прыяцеляў і, з другога боку разбудзіла рэвізіяністычныя і антыпольскія настроі ў ФРГ. Ці ж такія словы Гальштайна, як «Лінія Одра—Нейса ніколі не будзе прызнана бонскім урадам, ані цяперашняй, ані будучай польска - нямецкай граніцай» — не з'яўляюцца паштурхам для рэвізіяністаў. Ці-ж гэта дапамагае справе наладжання польска - нямецкіх суадносін? Нам здаецца што не. А можа Адэнаўэраўцы хочуць, каб мы наладжвалі з імі добрыя суадносіны коштам нашых заходніх земляў. Калі яны на гэта чакаюць, — дык не дачакаюцца ніколі.

Але як-бы заходненямецкія рэвізіяністы не крычалі — дык факт астаецца фактам. Югаслаўскія гаварыцы прызнаюць нашу заходнюю граніцу і гэта нас павінна ўзрадаваць. Прызнанне Югаславіяй нашай заходняй граніцы — гэта не толькі яшчэ адзін прыклад сяброўскіх суадносін паміж нашымі народамі. Гэта мае вялікае міжнароднае значэнне, як уклад у справу міру ў свеце і яшчэ шчыльней згуртуе ўсе сілы соцыялізма.

М. НАСОВІЧ

Ад нашага карэспандэнта з Венгрыі

Позірк на Будапешт

Вагоны лязгаюць буферамі на раз'ездах і за хвіліну затрымваюцца. На табліцах надпісы: BUDAPEST. Значыць, прыехалі. Шыкарнымі аўтобусамі «Іракуш» — венгерскай прадукцыі — едзем на вуліцу Лорантф у міжшкольны інтэрнат. Тут будзем жыць.

Ідзем у горад.

Будапешт — амаль 2-ухмільённы горад, размясціўшыйся на сямі ўзгорках і, над сіняй, між імі плывучай істужкай Дунаю, што раздзяляе горад на правабярэжную частку — Буду і левабярэжную — Пешт.

Вось Маскоўская плошча — камунікацыйны цэнтр Будапешта. Адсюль трамваем або аўтобусам можна даехаць у любы квартал горада. Мы аднак выбіраем шпацыр пехатою. Больш можна пабачыць. Вуліцаю Бэма даходзім на плошчу аб гэтай-жа назве. У цэнтры плошчы стаіць помнік генералу Юзэфу Бэму ў народным жупане з шабляй пры боку, паказваючага рукою на ўсход.

Трэба падкрэсліць, што ў Будапешце часта можна сустрэць вуліцы названыя прозвішчамі выдатных польскіх людзей. Ёсць вуліца імя Касцюшкі, Дамброўскага і другіх. Венгерцы з вялікім пятызмам ушаноўваюць памяць нацыянальных герояў Польшчы.

З плошчы Бэма наддунайскім праспектам даходзім да Ланцігд (Залаты мост) і за хвіліну мы ўжо ў Пешце.

Над самым Дунаем узвышаецца магутны, з вялікай колькасцю пікаватых вежаў будынак. Гэта парламент. Навокал у шматпавярховых дамах размяшчаюцца, міністэрствы, а перад парламентам — помнік Кошуту, нацыянальнаму герою Венгрыі.

Вось на ходніку некалькі дзесяткаў чалавек: мужчыны і жанчыны, работнікі і інтэлігенты. З сярэдзіны ўзнімаюцца клубы пары. Што такое? Падыходзім бліжэй. Аказваецца, што тут прадаюць гарачую кукурузу. За чатыры фарынты (венгерская манета, адпаведна польскай залатоўцы) можна дастаць гарачы галавешку кукурузы — будапештанскі вулічны прысмак.

На вуліцах вялікая колькасць магазінаў, у вітрынах гандлёвых дамоў многа тавараў. Цэны? Як і ў нас, адны даступныя; другія — як для каго. Заходзім у абутковы магазін.

— Колькі гэта каштуе? — пытаем паказваючы на пекныя мужчынскія вятроўкі.

— 300 фар.

Нажаль, мы ўсяго па столькі-ж маем.

У цэнтры Пешта знаходзіцца вялікая Плошча Герояў. На ёй манументальны помнік тысячагоддзю Венгрыі і магіла невядомага жаўнера. Побач — музей, аднак, у параўнанні з варшаўскімі, даволі бедны.

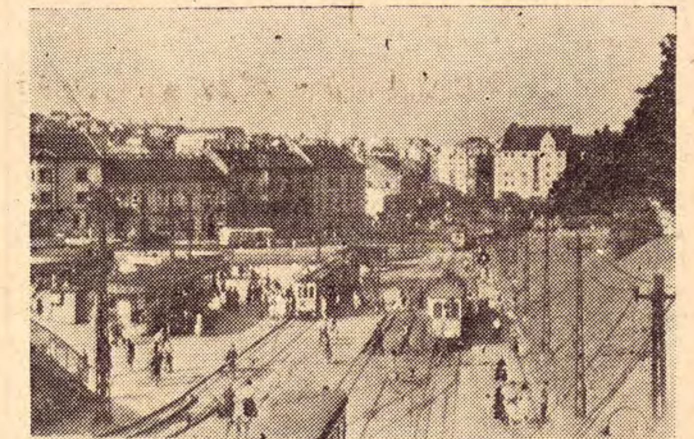
Цудоўнейшы краявід распасціраецца перад вачыма экскурсантаў з гары св. Гелерта. Гэта самы высокі ўзгорак пасярод сямі іншых. Як гаворыць гісторыя, у XI стагоддзі з яго наддунайскага стромкага абрыву венгерскія язычнікі кінулі ў глыбокі Дунай прападведніка хрысціянства, Гелерта. Адтуль і гэтая назва гары. Над вадою шырачэзнага Дунаю (Душай у Будапешце ёсць каля двух разоў шырэйшы ніж Вісла ў Варшаве), з вострава Чэпель узвышаюцца высокія каміны аднаго з найбольшых у Венгрыі металургічнага завода. Аж па самы гарызонт цягнецца горад абкружаны камінамі прамысловых прадпрыемстваў, а над галавой высяцца сцены сярэдневяковай цытадэлі.

Будапешт мае многа культурных і спартовых устаноў. Частка іх размешчана на дунайскім востраве Маргарыты. 80-тысячны «Nepstadion» у Пешце пабудаваны ў 1949 годзе з'яўляецца найбольшым ва ўсёй Венгрыі. Удалося мне быць на футбольнай сустрэчы Венгрыя — Югаславія. Прыемна здзівілі культурныя паводзіны балельшчыкаў.

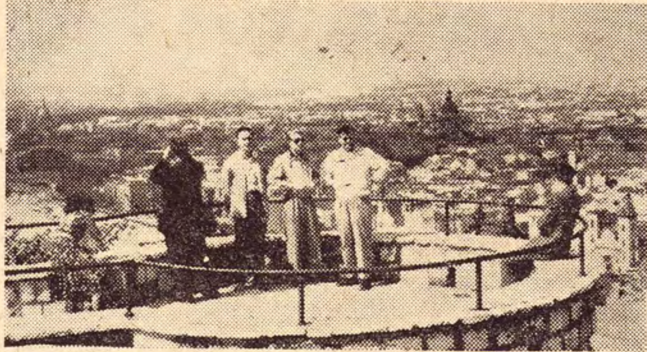
Незабыўнае ўражанне пакінула пастаноўка «Цыганскага барона» ў адкрытай — пад голым небам — аперэтцы з зялёнай натуральнай сцэною.

Агульна кажучы Будапешт — гэта вельмі прыгожы горад.

СЯРГЕЙ БАРАВІК

Маскоўская плошча. Адсюль можна даехаць у любы куток венгерскай сталіцы.

Від на Будапешт з-пад цытадэлі на гары св. Гелерта

Помнік генералу Юзэфу Бэму — барацьбіту за свабоду Польшчы і Венгрыі.
Венгерцы лічаць генерала Бэма сваім нацыянальным героем.

Знаходкі старадаўніх манет

Летам гэтага года ў фонды ствараемага Беларускага дзяржаўнага гісторыка - краязнаўчага музея паступіла некалькі цікавых скарбаў.

Самы вялікі з іх — 650 манет — быў знойдзен пры капанні ямы ў вёсцы Данілавічы, Дзяржынскага раёна. Грошы зроблены з медзі. Яны належаць польскай дзяржаве і па часу адносяцца да другой палавіны XVII стагоддзя.

Найбольш цікавая знаходка выяўлена ў Капыльскім раёне. Тут знойдзен скарб чэшскіх манет XI — XII стагоддзя. Ён складаецца з так званых крыжовых дзінараў, дзінараў з домікам, манет Браціслава з ізабражэннем далоні, грыфа і рукі. Там-жа ляжалі некалькі ажурных сярэбраных падвесак і частка арабскага дыргема. У хуткім часе дублетныя экземпляры скарба будуць пасланы ў Прагу.

Амаль кожны дзень пошта прыносіць у музей усё новыя паведамленні аб знаходках. Многія гістарычныя каштоўнасці дастаўляюць грамадзяне Мінска і раёнаў. Такім шляхам у фонды паступіла рэдкая манета рускай дзяржавы 1844 года — з чыстай уральскай плаціны, вагой больш 10 грамаў. Плацінавыя грошы выпускаліся ў параўнальна невялікі адрэзак часу — з 1828 па 1845 год. Цікавая таксама грэчаская манета 197 года нашай эры.

(БЕЛТА).

ЖУРАЎЛІНАЯ ПЕСНЯ

Ключом доўгім ляцяць журавлі,
Па над лесам і шэрай раксю.
Ажно спеў у гары паднялі,
Быццам радасны летні парою.

Вяршкі дрэваў вецяр крануў,
Задрыжэў лес пажоўклы, хіснуўся.
Жураўліную песню пачуў,
І імглой, як слязамі, заснуўся.

Рэха песню ў даль панясло,
Пракацілася ціха без спеху.
Асцярожна кранула сяло,
Захлыснулася быццам са смеху.

Сумны лес зашумеў галасней,
Уздрыгнулі надрэчныя лозы.
Апусцілі да самых карней
Рукі-веткі сястрыцы бярозы.

Не сумуйце. Песня вясной
Прыляціць зноў з раскацістым громам
Узаўецца над гушчай лясной,
Прашуміць прывітаннем знаёмым.

АНАТОЛЬ ХЛЯБІЧ
Валілы, Беластоцкі павет

Змаганне за беларускую школу 3)

Языковыя законы

Польская канстытуцыя з 17 сакавіка 1921 года давала прававыя падставы існавання беларускіх школ. Арт. 95, канстытуцыі гарантаваў «поўную ахову жыцця, колькасці і маёмасці ўсім без розніцы на нацыянальнае і сацыяльнае паходжанне, мовы, веравызнання і расы».

Арт. 109 прадбачваў, што «кожны грамадзянін мае права захавання сваёй нацыянальнасці, развіцця сваёй мовы і нацыянальных асаблівасцяў».

Артыкул 110 канстытуцыі прадбачваў магчымасць арганізавання праз іншыя нацыянальнасці на свой кошт школ і паслугоўвацца ў ёй сваёй мовай.

Але канстытуцыя была толькі галаслоўнай дэкларацыяй, да якой сур'ёзна адносіліся толькі на факультэтах права. Не часта нават у буржуазных краінах можна спаткаць вялікую супярэчнасць паміж канстытуцыямі і рэчаіснасцю, як гэта было ў буржуазна - абшарніцкай Польшчы. Падставы да гэтага давала сама канстытуцыя, паклікаючыся на кожным кроку на асобныя законы і абмяжоўваючы прызнаныя правы «асобнымі законамі». Таксама і правы іншых нацыянальнасцяў маюць быць паводле канстытуцыі забяспечаны асобнымі законамі.

Вось таму бюракраты і паклікаліся на адсутнасць законаў рэгулюючых справу беларускіх школ. Па гэтаму беларускае грамадства дамагалася ўстанаўлення закону, які-б рэгуляваў гэтую справу.

У 1924 годзе Прэзідэнт Рэчыпаспалітай устанавіў закон з 31 ліпеня. Гэты закон, побач з «законам аб языку ўрадавым дзяржаўных і самаўрадавых адміністрацыйных уладаў» успрыняўся сярод беларускага грамадзянства, пад назвай «языковых законаў». Самыя гэтыя законы ўводзяць выразную дыскрымінацыю беларускага насельніцтва. Са зместу іх вынікае, што ўлады не лічылі беларусаў поўнаправнымі грамадзянамі польскай дзяржавы.

І так законы абавязвалі на абшары Віленскага, Навагрудскага і Палескага ваяводстваў, а таксама ў Гродзенскім і Ваўкавыскім паветах Беластоцкага ваяводства. Гэта азначала, што на іншых абшарах, прыкладам у іншых паветах Беластоцкага ваяводства, беларусы якія станавілі тут не рэдка большасць насельніцтва, былі пазбаўлены законамі магчымасці адкрыцця не толькі дзяржаўнай, але і прыватнай школы.

Далей, закон абавязваў толькі ў гмінах, у якіх было звыш 25 прац. беларусаў.

Пакінем буржуазным юрыстам труд даказваць труднасць і справядлівасць закону, які пазбаўляе пэўную катэгорыю людзей элементарных правоў толькі дзеля таго, што іх налічваецца ў гміне менш 25 прац. На аснове прымянення гэтага закону ў практыцы не цяжка ацаніць яго сапраўдную мэту.

Каб сарганізаваць беларускую школу, трэба было даказаць, што беларусы ў гміне палажанай на абшары азначаным у законе станаўляць звыш 25 прац. жыхароў. Але даказаць гэта можна было толькі пры дапамозе ўрадавай статыстыкі. А пры дапамозе статыстыкі, нават несфальшаванай, пры адпаведным спрыце, можна даказаць нават такую недарэчнасць, што наш селянін перад вайной спажываў на асобу па 9,6 кг. цукру ў год. Тым больш пры знанай тэндэнцыі да фальшавання статыстыкі можна было выказаць такую колькасць беларусаў у гміне, якая была патрэбна адносным уладам.

Такім спосабам можна было забараніць адкрыццё беларускай школы. Да прыкладу: жыхары пэўнай вёскі (у практыцы гэткіх вёсак было сотні) злажылі звыш сарака дэкларацыяў на беларускую школу. Але войт цвердзіць, што ў яго гміне няма 25 прац. беларусаў. І вось «легальная» аснова да адмовы арганізавання беларускай школы без патрэбы далейшых спрэчак.

Аднак «дэмакратычны» заканадаўца прадбачыў, што і гэтымі праўнымі выкрутамі не лёгка будзе ў спосаб «легальны» адмовіцца ад гэтага. Дзеля таго закон прадбачыў абавязак «урадавага сцвярджэння» подпісаў на дэкларацыю. Практыка паказала, што гэта быў спосаб старпедавання беларускай школы, там дзе гэта ў іншы «легальны» спосаб зрабіць не было можна.

Нераўнапраўнае становішча беларусаў у языковых законах выражалася і ў тым, што калі ў школьнай акрузе не было 40 дзяцей, бацькі якіх дамагаліся навучання на беларускай мове, школа сарганізавана быць не магла. Але хоцьбы была сотня гэткіх дзяцей, хапіла-б каб бацькі 20 дзяцей патрабавалі навукі па-польску, школу змянялі на утраквітсычную.

В. С.

Пасаг ці жонка?

Хто не ведае Валі Аляксеюк? Няма такіх кавалераў у аколіцы Чыжоў (Гайнаўскі павет) якія-б не захапляліся ёю. Не адзін з іх і не адзін раз марыў аб тым, каб мець такую прыгожую нарачоную, а мо нават і жонку. Калі Валя ідзе вуліцай, дык нават пажылыя людзі глядзяць на яе і кажуць: — О, гэта дык прыгажуня. У словах захаплення прыгожасцю дзяўчыны адчуваецца здзіўленне да прыроды, якая можа стварыць такога прыгожага чалавека.

Валя, хаця з небагатай сям'і аднак стараецца заўсёды прыгожа быць адзетай, вельмі любіць чыстасць і парадак у хаце. Ля вокан і ў вокнах кветкі, на сценах макаткі, партрэты.

Валяй цікавілася шмат кавалераў з чужых вёсак. З сваёй вёскі таксама кожны пакахаць яе быў-бы рад. Але Валя перабірала, чакала...

Валі цяпер 22 гады. Стала яна паважна задумвацца над будучым сваім жыццём, стала марыць аб шчаслівым, сямейным жыцці.

І вось у гэты час пачаў прыходзіць да яе Коля Гаўрылюк — сын самага багатага гаспадара вёскі. Калі яго сястра выходзіла замуж — бацька даў ёй вялікі пасаг: воз-балон, некалькі сельскагаспадарчых машын і шмат іншых рэчаў; агулам на 40 тысяч зл.

Бацька часта гаварыў да сына:

— Коля, ты дзяўчыну павінен узяць з такім самым пасагам. Што за жонка без пасагу?

Коля заўсёды маўчаў, бо ён з натуры чалавек пакорны, не настойлівы. Коля не такі стройны, як Валя і ростам ніжэйшы ад яе, але гэта не перашкаджае ў тым, каб жылі яны добра, каб кахалі адзін другога, каб былі шчаслівымі. Аднак іх асабіст у сямейнаму шчасцю стаў перашкаджаць бацька Колі.

— Што-ж ты Коля — табе не патрэбна прыгожая дзяўчына, а багатая...

...Адным словам бацьку не цікавіў чалавек, яго вартасць, а багацтва. Багацтва важнейшае ад чалавека — вось як ставіў справу бацька.

Але Коля ўсё часцей і часцей прыходзіў да Валі. Стаў ён нават падабацца і для яе і для цёшчы. І Валя згадзілася выйсці замуж за Колю. Выраshылі яны запісацца ў Прэзідыуме ГРН, а пасля рыхтавацца да вяселля. Так яны і зрабілі. Узялі двух сведкаў і пайшлі запісаліся.

Даведаўшыся аб гэтым бацька Колі мала не здурэў са злосці. Як гэта магло стацца, што яго сын бярэ бедную жонку, як ён мог запісвацца з ёю без яго дазволу? Накінуўся па звярынаму на сына, і выгнаў з хаты, пасля пабег у Прэзідыум ГРН з прэтэнзіяй, якім правам яны запісалі з гэтай дзяўчынай сына, непаведаміўшы аб гэтым яго — бацьку.

З ГРН пабег да Валі бацькі і адразу схапіў яго за грудзі. Пачалася бойка.

— Васіль, пасагу мусіш даць столькі, колькі я даў для свае дачкі, інакш будзе дрэнна з намі, я табе пакажу, як дакомішца на мае багацтва, — пагражаў Гаўрылюк. Але бацька Валі не даўся, каб пабіў яго сват і запэўніў яго, што будзе старацца, каб даць пасагу як мага больш.

І так у хаце Валі пачалася бяда. Стала плакаць Валя, яе матка, а нават і бацька.

— Плюнуць на ўсё — сорамна перад людзьмі. Хаця Валя з Коляй яшчэ не жылі і шлюбу ў царкве не бралі, аднак законна ўжо з'яўляюцца мужам і жонкай.

Вырашыў бацька рыхтаваць Валі пасаг і вяселле, якое адбудзецца за тыдзень. Прадаў карову, прадаў 2 1/2 га зямлі за 20 тысяч зл прадае і іншыя рэчы на пасаг. Коля пакуль што, не асмельваецца супрацьставіцца бацьку і такім чынам згаджаецца з яго вымаганнямі. А бацька відаць зусім забывае, што лепш жыць бедна, а згодна бо калі няма пашаны мужа да жонкі і наадварот — дык тады не то багацтва, а нават жыццё калом у горле стане.

Прыкра робіцца, калі спатыкаеш такія факты, што бацька не жадае дабра роднаму сыну і круціць ім як шнурком.

М. Х.

Можна запісацца на курсы муляроў

Добры муляр зарабляе каля 2.500 зл — Як вывучыцца на муляра? — запытаеце:

Хлопцы, якія закончылі 7 класаў пачатковай школы, могуць запісацца на 10-ці месячны курс у «Ваяводскім Праўленні будаўніцтва» Беласток, вул Баганічна 9. Звяртайцеся там па бліжэйшыя інфармацыі.

Курс для муляроў пачынаецца 1 X г. г. у Аўгустове.

І. Р.

Як доўга будзе стаяць гэты воз?

Пад такім загалоўкам у 37 нумары «Нівы» з 11 лістапада 1956 г. змешчана была нататка са здымкам у якой пісалі, што ў Мілейчыцах, Семятыцкі павет, марнуецца воз ГС-а, які каштаваў 15 тысяч злоты і меўся быць выкарыстаны да перавозкі мяса. Прыпамінаем, што ад 1953 г. у выніку таго, што не было агумення, воз гэты стаяў бяздзейна і ніхто ім не цікавіўся.

Пасля таго, як змясцілі мы нататку, ГС у Мілейчыцах пацікавіўся гэтым возам і пастанавіў схаваць яго з людскіх вачэй. Воз уцягнута ў пустую абору, якая засталася па сельгаскааператыве і там стаіць далей, а праўленне ГС-а задаволенае, што нарэшце справа ўладжана.

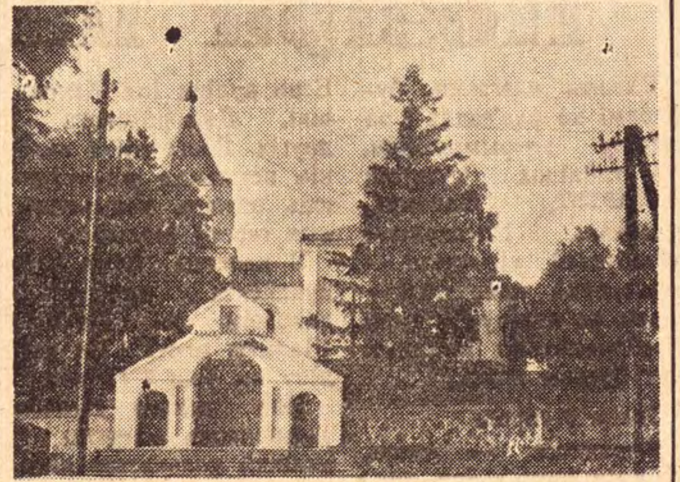
Мы з гэтым не згодны! Калі ГС у Мілейчыцах выдаў на гэты і на іншы таму падобны воз па 15 тысяч зл., калі адзін і другі ўспамянутыя вазы ад 1953 г. стаяць бескарысна — то за гэткае марнатраўства павінен нехта адказваць і дзеля таго яшчэ раз прыпамінаем Павятовай пракуратуры ў Семятычах, каб зацікавілася гэтай справай і прыцягнула да адказнасці вінаватых.

(АО)

Як доўга будзе ляжаць?

Едучы з Міхалова ў Заблудаў, зараз за мястэчкам, валяецца вялікі паровы кацёл, прызначаны на «злом». Ці хто падумаў аб гэтым, што бескарысна марнуецца каля 9 тон металу!

(п)

Царква.
Фото — І Р

Добра працуюць рабочыя ільнозавода ў Бельску

Рабочыя ільнозавода ў Бельску Падляскім добра справіліся са сваёй задачай. Поўгадовы план выканалі ў 108 працэнтах, пры чым сэканомлена 442.000 зл. Рада рабочых падала прапанову аб прызнанні задатку на фонд прадпрыемства ў колькасці 242.000 зл.

На аснове поўгадовых дасягненняў можна сказаць, што гадовая праца прынясе ільнозаводу 500.000 зл., сэканомленых грошай, з чаго 200.000 будуць прызначаны на 13-тую зарплату, а 300.000 зл на пазалімітнае будаўніцтва аднасямейных дамоў для рабочых.

Р.

Калі вызначаць чарапіцу?

У цагельні Лясанка на пляцы магазінуецца шмат чарапіцы, якую вырабляе цагельня. Назбіралася ўжо каля 25 тысяч штук. Можна-б было яе прадаваць, але дырэкцыя яшчэ не атрымала цэнніка, на які чакае ўжо амаль цэлы год. Тым часам чарапіца марнуецца.

О паважаныя «Цэнтральнэ Зажонды!» Злітуйцеся і падумайце аб гэтай марнай выцэне на чарапіцу! Нецярпліва чакаем!

(п)

Клеймуем хуліганаў

У Мілейчыцах, Семятыцкі павет, таксама зрэшты як і ў іншых мясцовасцях, не абходзіцца без хуліганскіх авантур. Дзіўна толькі чаму няма кары на гэтых хуліганаў.

Вось напрыклад: Тадэуш Езюк часта ходзіць п'яны, перапыняе людзей на вуліцы, неаднойчы падымае бойкі, а потым Калегія ГРН пакліча на размову і на гэтым канец.

8 мая г. г. Езюк нарабіў авантуры ў рэстаране і па п'янаму пабіў куфалям аднаго з прысутных. Дагэтуль яшчэ Семятыцкі суд не разгледзіў гэтай справы і Езюк у далейшым буяніць.

Другім славутым хуліганам у Мілейчыцах з'яўляецца Васіль Ярушэвіч. Гэты разбэшчаны расп'янюжаны малады хлапец часта быў ужо караны Калегіяй ГРН, але нічога не дапамагло. Людзі церпяць ад гэтых злыдняў і таму дамагаюцца больш сур'ёзнай кары.

АЛЯКСАНДАР ОМІЛЬЯНОВІЧ

(Партызанская хроніка) (2)

Бледнае святло імглістай раніцы 1942 года незаўважна прабівалася ў дзоты. У карністрах разносілі каву. Ажыўляліся акопы, пачынаўся звычайны франтавы дзень.

Валодзя і Мішка хутка ўправіліся са снеданнем. Гэты дзень мелі вольны ад пастаяннай службы. Заявіліся ў камандзіра ўзвода з просьбай, каб дазволіў пайсці да камандзіра роты. Праз момант завязаўшы пад барады палявыны і закінуўшы за плячо аўтаматы зігзагам акопаў накіраваліся ў штаб роты.

Дзот, у якім знаходзіўся штаб роты, быў пабудаваны з круглых бярвенняў прысыпаных зямлёю і меў прымітыўныя дзверы. Даведаўшыся ад сустрэчнага байца, што камандзір у штабе, асцярожна пастукалі і ўвайшлі.

— В чём дело? — спытаў капітан. — Бачу, маеце нешта важнае сказаць. — Закурым — запрапанаваў — дык лепей гутарка пойдзе.

На прымітыўным стале затрашчаў палявы апарат. Капітан падняў тэлефонную трубку і праслухаў нейкую франтавую вестку, некалькі разоў паўтарыў «так, так» і паклаў трубку.

— Мы тут, таварыш капітан — распачаў Валодзя — от, так сабе, па асабістай справе, проста, сорамна казаць. Хочам пропуск у Маскву.

Капітан здзіўлена падняў бровы і глянуў на камісара.

— Што-ж вы, таварышы, жартуеце, тут фронт, вайна, можа быць наступленне, а вы, баявыя салдаты, на пропуск у Маскву. Як гэта — на шпацыр, ці на дзяўчынкі?

Валодзя не даў дакончыць.

— Не, таварыш капітан. Гэта я з Мішкай хочам ісці ваяваць у партызанку. Мы з Беласточчыны, ведаем і мясцовы народ і актывістаў, там ужо ходзяць партызанскія атрады. Мы хочам заявіцца ў Беларускі Штаб партызанскага руху і папрасіць, каб перакінулі за фронт. Ну, ведаеце самі, як мы ваюем. А там у нашых аколіцах, ох таварыш капітан...

У словах Валодзі было столькі шчырасці, столькі пераканання, што капітан нават не перарываў ім, забыў аб папяросе, што трымаў у пальцах, узняў толькі бровы. Валодзя пачырванеў бы той бурак. Капітану зноў перашкодзіў тэлефон.

Калі паклаў тэлефонную трубку, твар яго раз'ясніўся ўсмешкай. Паразумеўча глянуў на камісара.

— Так, тут ужо іншая справа — пачаў капітан — я вас разумею. Мае вы саколікі 1 мая душа рвецца на Украіну, але што-ж, не кожны туды можа ісці, тут вырашаецца лёс Радзімы. Я згодны з вашай просьбай, але гэта не залежыць ад мяне. Калі на наш участак прыдзе камандзір палка тады дадажу яму аб гэтым і асабіста буду прасіць за вас.

З камісарам пагутарылі яшчэ аб далёкай радзімай старонцы, на развітанне пацiснулі рукі і выйшлі.

Мінула ўсяго некалькі грозных франтавых дзён. Страляніна, паляванні на «языка», закладка мін на подступах да акопаў, усё гэта нясцерпна доўжылася для Валодзі і Мішкі. Калі сустракаліся ў акопе ці дзоце, марылі аб будучай партызанскай дзейнасці, аб гераізме — калі -ж гэта ўжо нарэшце?' Ці помніць капітан аб сваім слове?

Аднойчы, калі стаялі так і гутарылі паглядаючы праз амбразуру, уляцеў сувязны ад камандзіра роты. Задыхаючыся паведаміў, каб неадкладна ставіліся ў камандзіра роты. Сэрца аж замерла ад хвалявання. Разам з сувязным, грузнучы ў балоце пайшлі да добра вядомага дзота. Чакаў іх там камандзір палка і яшчэ двух вышэйшых афіцэраў.

Абцягнулі гімнасцёркі, папраўлі шапкі і адзін па другім увайшлі ў штабны дзот, ляснулі абцасамі дакладваючы аб сваім прыбыцці. Палкоўнік адхіліў сівую галаў з-над штабной карты, загадаў «вольна», прыгледзеўся ім і папрасіў сесці.

— Гэта вы хочаце ў тылы, так?

— Так — разам адказалі.

— А ці вы разумееце ўсю веліч небяспекі і цяжкасцей?

— Разумеем.

Рыхтавацца да выстаўкі беларускага народнага мастацтва

(Працяг са стар. 1)

Збіраючы і рэгіструючы экспанаты народнага мастацтва на будучую выстаўку, трэба звяртаць увагу на наступныя галіны гэтага мастацтва:

1) Мастацкія работы з дрэва. Разьба на дрэве: фігуркі «хрыстосікаў» і святых на прыдарожных і магільных крыжах, цэлыя капліцкі, на крыжах з прыладамі мукаў Хрыста (такую разьбу можна знайсці ў старых царквах і касцёлах) прасніцы з разьбою, васкоўніцы, сальнічкі, ступкі, лыжкі, палоннікі, міскі, падсвечнікі, пасуда да вады, да піва і г. д., самаробныя крэслы, агулам усялякія прадметы з дрэва ў мастацкім выкананні. Парабіць фотаздымкі хатніх шчытоў, дзе маецца прыгожая мастацкая арнаментыка і разьба.

2. Мастацкія работы з кары, бярости і г. д.

3. Ткацтва (мастацкае): асабліва розныя дываны (каўры), посцілкі, чунькі, ручнікі і г. д. з пражы ільнянай, канаплянай і ваўнянай, не выключаць і баваўняных тканін.

4. Вышыўкі, карункі, сетквавыя работы.

5. Прадметы выкананыя з саломы, травы, лыка і г. д.

6. Прадметы выкананыя з гліны і прылады выканання: ганчарскі станок, і інш. Звярнуць увагу на пацкі (забаўкі) для дзяцей: конікі, сабачкі, птушкі і іншыя зробленыя з гліны, дрэва, або іншага матэрыялу.

7. Вырабы з цеста: фігуркі святых, вясельны каравай і інш. мастацка выкананае пячыва: пернікі, абаранкі, вялікодныя «бабкі», «пасхі» і т. п. і формы ў якіх выпякаюцца вырабы з цеста.

8. Вырабы са скуры: выціснаныя ўзоры на скуры, на паясах, дзяжках, сумках, скураныя табакеркі, партсігары, а таксама абутак выкананы па-мастацку дамарослымі шаўцамі. Рымарскія вырабы: упрыгожаныя металам хамуты, падсядзёлкі, вуздэчкі і г. д.

9. Прадметы зробленыя з рога: грабяні, расчоскі, табакеркі і г. д.

10. Прадметы з бурштыну (янтару).

11. Прадметы з воску: адліўныя і лепленыя фігуркі святых і г. д.

12. Прадметы выкананыя з конскіх валасоў: пярсцёнкі, ланцужкі і т.п.

13. Па-мастацку выкананыя прадметы з паперы, пер'я, збожжа, яек, шышак, арэхаў, кветак, вялікодныя пісанкі і. г. д.

14. Абразы (маляваныя на шкле, на дошках) і агулам народныя рысункі на якім-бы не было прадмеце.

15. Трэба звярнуць увагу на кашыкарства, а таксама бондарскія работы, асабліва ў лясных мясцовасцях, дзе гэтае вытворства можа мець традыцыйны характар і захоўвае старыя мастацкія формы.

16. Трэба знайсці народныя музычныя інструменты: жалейкі розных тыпаў, бубны, дуды, гуслі, ліры, цымбалы, самадзельныя скрыпкі і інш. пастушыя трубы, паляўнічыя рагі і г. д.

17. Трэба абавязкова сабраць прыгожую калекцыю паясоў, гальштукаў і другіх прадметаў, зробленых на дошчачках (ручных «кросенцах»).

Усяго таго народнага багацтва не пералічым, якое яшчэ можна знайсці ў нашых мастакоў. Кожны прадмет выкананы народным мастаком прадстаўляе вялікую вартасць для паказу яго на выстаўцы, а таму зоркае вока збіральніка не павінна нічога прапусціць міма сваёй увагі.

Экспанаты, якія будуць пасланыя на выстаўку, трэба знаходзіць у насельніцтва і іх рэгістраваць ужо зараз, каб у патрэбны момант мы маглі іх хутка сабраць і выслаць. Трэба, каб народныя мастакі і ўласнікі мастацкіх прадметаў дапамаглі самі арганізатарам гэтага важнага мерапрыемства, паведамляючы аб тым, што ў іх маецца прыгоднага на выстаўку. Не трэба таіць тых цэннасцяў, якія могуць адыграць належную ім ролю. Мастакі павінны ведаць, што многія з іх за высокамастацкія працы могуць быць прэміраваныя грашыма і цэннымі падарункамі, дыпломамі, пахвальнымі граматамі. Апрача таго іншыя вырабы могуць знайсці сабе добрых купцоў.

Першая выстаўка беларускага народнага мастацтва можа і павінна зарэкамендаваць сябе грамадству Польшчы на высокім узроўні. Яна павінна паказаць красу і багацце беларускай душы і свой нацыянальны характар, свой змест, сваю форму. Гэтая мастацкая творчасць хай пакажа і скажа, што яна нарадзілася ў беларускіх вёсках, зроблена беларускімі рукамі.

Кожны культурны чалавек і кожны народ мусіць высока цаніць сваю мову, сваю народную і нацыянальную культуру, бо народная культура з'яўляецца найлепшай зброяй на чужую экспансію і найявярнейшым «пашпартам» для кожнага чалавека, ад кожнага народа. Яна дае найлепшае пасведчанне кожнаму народу, яна найлепшымі краскамі малюе нацыянальнае аблічча кожнага народа.

Кожны культурны народ ганарыцца сваёй культурай, сцерагжэ і цэніць, як найвялікшы нацыянальны скарб.

Мы таксама мусім любіць сваю нацыянальную культуру, ганарыцца ёю і пры кожнай нагодзе дэманстраваць яе перад нашымі суседзямі і спаборнічаць з імі ў працэсе развіцця народнай культуры.

Ад усёй душы, шчыра вітаем ініцыятыву Міністэрства культуры ў справе арганізацыі выстаўкі народнага мастацтва для нацыянальных меншасцяў, пражываючых у межах Польскай Народнай Рэспублікі.

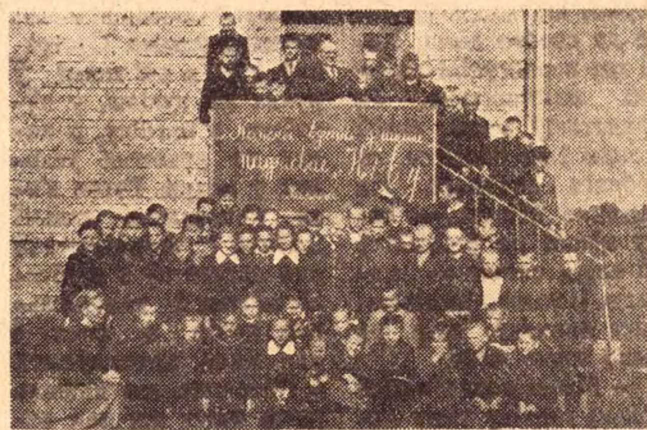
П. М.

Рагачане з гэтым не згаджаюцца

У вёсцы Рагачы, Семятыцкі павет, ёсць крама, якая палягае ГС-у ў Мілейчыцах. Прадаўшчыком з'яўляецца Уладзімір Матуевіч. Апошнім часам прадаўшчык 3 разы ў тыдні едзе ў Мілейчыцы па тавар, людзі з другіх вёсак прыязджаюць за пакупкай, а тут крама закрыта. Да гэтага трэба дадаць, што крама вельмі дрэнна забяспечана таварамі, рэдка калі дастанеш хлеб, а аб вялілнах ці іншых прадуктах — няма мовы.

Рагачане і насельніцтва навакольных вёсак не згаджаюцца з гэтым і просяць ГС у Мілейчыцах, каб зацікавіўся гэтай крамай. (АО)

Кожны вучань у школе падпісвае „Ніву"

Дзеці з малінніцкай школы са сваімі настаўнікамі
Фото — І. Р.

Трэба сказаць, што школа ў Малінніках (Бельскі павет) можа служыць прыкладам для ўсіх беларускіх школ у Польшчы.

З якога боку мы не пачалі-б пра яе расказваць — заўсёды можна ацаніць яе на выдатна. І чыста там і дысцыпліна добрая. Прышкольны ўчастак засаджаны рознастайнымі, вельмі карыснымі раслінамі, якія не часта сустракаем у агародах і фруктовымі дрэўцамі, на якіх красуюць дародныя фрукты. Але пра гэта іншым разам.

Мяне вельмі ўцешыў факт, што дзеці малінніцкай школы так цікавяцца сваім родным часопісам «Нівай» і «Зоркай». Яны цешацца, што «Ніву» падпісваюць не толькі беларусы пражываючыя ў Польшчы, але ў Совецкім Саюзе, ЗША, Канадзе, Англіі, Францыі, Бельгіі, Швейцарыі і нават у далёкай, заморскай Аўстраліі.

І падумаць сабе толькі, колькі тысяч кілометраў ідзе «Ніва» да беларусаў у Аўстраліі. А як напішаш нешта ў «Ніву» — так чытае гэта амаль цэлы свет.

Тады дзеткі ў Малінніках на гэты навучальны год паставілі сабе 3 важныя справы:

1) Пастанавілі ўсе, як адзін падпісваць «Ніву».

2) Чытаць «Ніву» сваім суседзям і знаёмым, якія не ўмеюць чытаць; або добра не бачаць.

3) Збіраць і прысылаць у «Ніву» народныя казкі, легенды, быліны, песні і заклікаюць усе школы да спаборніцтва.

Думаем, што цэнная ініцыятыва малінніцкіх школьнікаў, адгукнецца шматлікім рэхам не толькі ў Беластоцкім ваяводстве і не толькі ў школах.

Кожны гурток БГ-КТ, кожны беларус возьме сабе шчыра да сэрца справу распаўсюджвання свайго часопіса на роднай мове.

БРАВА — ДЗЕТКІ. ВЕЛЬМІ ХВАЛІМ ВАШУ ІНІЦЫЯТЫВУ І СПАДЗЯЕМСЯ, ШТО ІНШЫЯ ШКОЛЫ ПОЙДУЦЬ ВАШЫМ СЛЕДАМ. І. Р.

— Вы добра падумалі над гэтым? — і пасыпаліся дэталёвыя запытанні і адказы. Пыталі палкоўнік і два прыйшоўшыя з ім афіцэры хутка нешта запісваючы ў блакнотах.

— Ну, што-ж, капітан-палкоўнік усміхаўся, — нічога не зробіш, трэба даць ім гэты пропуск — толькі каб добра паводзілі сябе.

Капітан выняў паперы з палявой торбы і ўручыў іх абодвум. Палкоўнік устаў.

— Толькі памятайце, што ніхто ў роце не павінен ведаць, дзе вы адыходзіце. Даложыце камандзіру ўзвода, што забіраю вас на іншы ўчастак фронта і ўсё. Ну, жадаю ўсяго добрага.

Абодва сталі «на смірна» і казырнулі. Палкоўнік і капітан паціснулі ім рукі, дадаючы пры тым з усмешкаю, што калі там, у Маскве, не прымуць іх — дык тады могуць вярнуцца назад у роту.

У свае дзоты Валодзя і Міша вярталіся, як на крылах — ужо нарэшце — адзін другога штурхаў у плечы і смяяліся бы тыя малыя дзеці, што ідуць гуляць. А іх не гульня чакала.

Далажыўшы камандзіру ўзвода, развіталіся са здзіўленымі таварышамі і закінуўшы за плечы ранцы апошні раз паглядзелі праз амбразуру на варожыя подступы і камунікацыйным ровам падаліся ў тылы. Неўзабаве дайшлі да невялікага лясочка — тут роў канчаўся. Лясок быў забічкаваны ўсякага роду тылавымі абозамі, стаялі кухні і мінамёты. У некалькіх кіламетрах за ляском трапілі на шасэ, па якой раз-за-разам гналіся ў бок фронта грузавыя машыны і ехалі ваенныя абозы.

Ішлі край шасэ. За імі забурчэў матор — ехала грузавая машына. Спынілі яе ўзмахамі рукі, заскрыгаталі тармазы.

— Куды? У Маскву? Можаце сядаць — весела загаварыў шафёр.

І тут пашчасцілася. Машына падскаквала на ўхабістай, парытай снарадамі дарозе, пыхцела і сунула як шалёная.

Ужо змяркалася, калі ўехалі на прадмесці Масквы. Сталіца патанала ў змроку. Высока ў гары на розных вышынях калыхаліся загараджальныя балоны. Дзе-ні-дзе тырчэлі шкілеты спаленых дамоў. Пры адной з вуліц машына спынілася. Падзякавалі шафёру і пайшлі ў цэнтр горада. Пераначавалі ў сустрэчнага чалавека. Ад многіх месяцаў упершыню спалі ў ложках. Было нейк дзіўна спакойна, ціха. Заўтра меўся вырашыцца іх лёс.

Раніцай пайшлі далей. Беларускі Штаб партызанскага руху знаходзіўся пры вуліцы Комсомольскій Пераўлок і ўзначальваў яго Пантэлеймон Панамарэнка (цяпер пасол СССР у Польшчы) і Сяргей Прытыцкі (ураджэнец вёскі Гаркавічы ў Сакольскім павеце) — слаўны дзеяч КПЗБ на Беласточчыне да 1939 г. Валодзя і Мішка заявілі аб сваім прыбыцці і праз момант размаўлялі ўжо з Панамарэнкай і Прытыцкім. Прынялі іх цёпла. Распытвалі пра сем'і, як ведаюць аколіцу і былы актыў, пыталі іх пра здароўе і баі на фронце ў якіх удзельнічалі, і аб сотні іншых дробязей. Адказвалі, як на экзамене, ад гэтага залежаў іх далейшы лёс. Усё пайшло добра, у роту не трэба было вяртацца. Далі ім кватэры і распачалі новае цікавае жыццё. Побач іх закватаравана яшчэ 3 таварышоў, з якімі хутка пазнаёміліся. Прыбылі ў штаб па той самай прычыне, што і яны.

Штодзень ад раніцы да вечара адбываліся тэарэтычныя і практычныя заняткі. На вялікіх картах азнаёмліваліся з месцамі размяшчэння партызанскіх злучэнняў і брыгад і з іх назвамі. Разглядалі галоўныя лініі і шляхі ворага на фронт. Цэлымі днямі ўглыбляліся ў таямніцы механізмаў радыёстанцый, зубрылі алфавіт Морзэ, вучыліся, як перадаваць і прымаць. На іншых лекцыях даведваліся аб структуры гестапа, нямецкай адміністрацыі і аб спосабах барацьбы з акупантамі. Прагна вучыліся як збіраць інфармацыі аб размяшчэнні нямецкіх атрадаў, іх сіле і г. д. Пасля адбываліся заняткі аб метадах палітычнай барацьбы ворага, аб структуры беларускіх нацыяналістычных камітэтаў, што арганізавалі фашысты. Вучылі нямецкай мовы, запаўнення розных «аўсвайсаў» (бланкеты пашпартаў) і бланкетаў пасведчанняў абавязваючых на тэрыторыі, на якой мелі дзейнічаць. У лесе практычна вучылі як будаваць бяспечныя і добра замаскіраваныя зямлянкі, як узрываць чыгункі і г. д. Валодзя зубрыў з падвоенай энергіяй ведаючы, што там, сярод ворага, будзе мог лічыць толькі на свае ўласныя сілы, спрыт і ўменне.

Калі настала вясна 1943 года пачаліся заняткі з парашутамі. Нябачна прайшла вясна і канчалася лета 1943 года. Даўно прагрыміў Сталінград, заламалася гітлераўскае наступленне пад Курскам і Арлом. Чырвоная Армія расла ў сілу і наносіла фашыстам штораз магутнейшыя ўдары. Па лясах і пушчах раслі партызанскія атрады і брыгады.

Валодзя, Мішка і рэшта закончвалі інтэнсіўнае абучэнне. Наступіў час адлёту ў партызанскія атрады, каб здабыць веды застасаваць у практычным жыцці.

(Працяг будзе).

СОВЕЦКІЯ ЛЮДЗІ

(Успаміны з фестывалю)

На вуліцы ў Маскве пазнаёміўся я прыпадкова з маладым інжынерам, які запрасіў мяне да свайго дома. Калі мы пераступілі парог яго памяшкання, ён прадставіў мяне сваёй жонцы і яе бацькам, як добрага знаёмага. На пытанне цёшчы — чаму ніколі не ўспамінаў аб сваім сябры — малады інжынер усміхаючыся адказаў, што не было яшчэ часу.

— Мы-ж пазнаёміліся толькі гадзіну таму назад.

— Тады чаму-ж ты звяртаешся да свайго знаёмага на «ты», калі вы знаёмы ад нядаўна — адазвалася цёшча.

— Я не звычайны звяртацца да сваіх блізкіх сяброў на «вы» — пачула яна адказ свайго зяця Толі.

Не прайшла і другая гадзіна, калі я пасябраваў з цэлай сям'ёй. Мяне пасадзілі за стол і як я не стараўся — ніяк нельга было адмовіцца.

— Чуйцеся членам нашай сям'і — звярнулася да мяне гаспадыня дома, калі я сядзеў ужо за сталом і спажываў смачны абед.

А, калі ўжо прышлося развітацца — яны расставаліся са мною сапраўды, як з родным сынам ці братам. На дарогу абладавалі мяне апельсінамі і адвялі да аўтобуса. Чакалі тут так доўга, пакуль я не ад'ехаў.

Гэтая сустрэча застанецца назаўсёды ў маёй памяці і сэрцы.

*

Амаль кожны малады чалавек, з якім мне давялося пазнаёміцца ў Маскве з'яўляецца студэнтам ці вучням сярэдняй школы. Уся савецкая моладзь вучыцца. Ды не толькі моладзь і не толькі ў школах. Совецкія людзі вучацца ўсюды. Сустракаў я іх з кніжкамі ў руках на вуліцы, у аўтобусе, у цягніку, а нават на рухомых усходах у метро. Гэтая з'ява паказалася вельмі дзіўнай і незразумелай для дэлегатаў з капіталістычных і каланіяльных краін, а нават і для мяне, прыехаўшага з Польшчы, дзе нажаль няма яшчэ аж так вялікага зацікаўлення кніжкай.

*

Масква мае вельмі многа тэлефонных абанентаў, а таксама будак з тэлефон - аўтаматамі на вуліцы. Калі хто-небудзь з дэлегатаў пазнаёміўся з кім-небудзь з масквічоў, апрача прозвішча, імя, адрасу атрымоўваў таксама нумар тэлефона. Найчасцей другая і наступныя сустрэчы са знаёмымі адбываліся пры помачы тэлефона. За пятнаццаць капеек можна званіць і размаўляць так доўга, пакуль нехта не застукае далікатна ў шыбку будкі новай пятнаццацікапейкавай манетай.

*

Совецкая моладзь вельмі вясёлая. Яна любіць песні, музыку і танцы. Нават познім вечарам на вуліцах у Маскве можна не сустрэць, калі ўзяўшыся пад рукі, займаючы амаль цэлую шырыню вуліцы ідзе з гармонікамі, гітарамі і ў такт музыкі спявае песні. Здаецца найбольш папулярнай у часе Фестывалю была песня «Подмосковные вечера».

ВІКТАР ШВЕД

З нашай мінуўшчыны

440-годдзе друку Беларускай Біблії

«...Ад прыраджэння зьверы, што ходзяць у пустыні, знаюць ямы свае; птушкі, што лётаюць у паветры, ведаюць гнёзда свае; пчолы і тым падобнае, бароняць вуллі свае — тако-ж і людзі, дзе зрадзіліся, к таму месцу вялікую ласку маюць...»

ФР. СКАРЫНА

У гэтым годзе мінула 440 гадоў ад таго часу, калі беларускі гуманіст, Доктар Францішак Скарына з Полацка пачаў друкаваць у Празе Чэскай кнігі ў перакладзе на беларускую мову.

6 жніўня (ст. ст.) у 1517 г. выйшла з друкарні Скарыны першая друкаваная беларуская кніжка, Псалтыр. Хутка пасля Скарына пачаў друкаваць пераклад Бібліі на беларускую мову. Перакладаючы набажэнскія кнігі, Скарына кіраваўся думкай, каб «людзі паспалітыя, чтучы, маглі лепей разумеці».

У 1525 г. Скарына закладае друкарню ў Вільні. Гэта была першая друкарня на Усходзе Еўропы. Беларуская Біблія Фр. Скарыны стаіць на трэцім мейсцы ў гісторыі друкарства наогул.

Пачын, які зрабіў Скарына, знайшоў хутка водгук сярод беларускіх асвечаных кругоў. Друкарства стала хутка на моцны грунт і асабліва калі пачала пашырацца рэфармацыя і ўзгарэлася рэлігійнае змаганне, друкарні паўстаюць адна за адной.

Вучань Скарыны, Пятро Мсціславец занёс друкарства ў Маскву. дзе навучыў Івана Фёдарава друкаваць кнігі. Мсціславец з Фёдаравым выдалі ў Маскве дзве друкаваныя кніжкі (1564—1565 г.). Але далей працаваць яны не маглі. Іх абвінавацілі, як «чарадзеяў і гэрэтыкаў».

Мсціславец з Фёдаравым уцяклі на Падляша. Тут яны працавалі ў Заблудаве ў гэтмана Рыгора Хадкевіча, дзе ў 1569 г. выдрукавалі «Евангелие учительное». «Хітрыя майстры», як называлі Мсціслаўца і Фёдарава, хутка, аднак, рассталіся. Мсціславец з Заблудава паехаў у Вільню, дзе пачаў друкаваць у вялікай друкарні беларускіх купцоў Мамонічаў, а Фёдараў паехаў у Львоў, дзе даў пачатак украінскаму друкарству.

Паходня культуры, якую падняў Скарына, свяціла далёка. І сёння мы павінны памятаць запавет, які пакінуў нам у спадчыне гэты вялікі беларускі гуманіст - патрыёт, каб працаваць «к пажытку люду паспалітага».

У Беластоку на плянтах штогод садзіцца многа тысяч кветак. Гэтыя кветкі вырошчвае Казімір Ярмоц, які ўжо 32 гады працуе агароднікам.

Фото — В Касакоўскі

Усякая ўсячына

90-гадовы жаніх

90-гадовы ўдавец Гары Шоў з Віеўлянду ў Англіі памясціў у мясцовай газеце абвешчанне наступнага зместу:

«Джэнтэльмэн хоча пазнакоміцца з дзяўчынай хрысціянкай з намерам жаніцьбы. Маю 90 год і гарачае сэрца. Чуюся самотным, а разам нам будзе вельмі прыемна».

Шоў быў два разы жанаты: першы раз ажаніўся маючы 17 год, а другі — 70.

Ён мае васьмёра дзяцей.

Дзіўны цэннік

Не далёка французскага горада Діоппо ёсць сенажаць, якую гаспадар вынаймае для папасу коней. На сенажаці стаіць слуп з прыбітай дошкай, на якой выпісаны цэны за папас коней. Паводле гэтага цэнніка, за коней з абстрыжаным хвастом плаціцца два разы менш.

Здзіўленым гэтым турыстам гаспадар выясняе. Конь з вялікім хвастом мае чым адганяць аваднёў і таму спакойна пасвіцца, а конь з абстрыжаным хвастом мусіць заўсёды бараніцца галавой ад аваднёў і таму з'ядае два разы менш травы.

Дзесяць разоў у агонь

У часе пажару ў Лос Анжэлас у Каліфорніі, жыхар аб прозвішчы Лекінгтон, дзесяць разоў кідаўся ў агорнуты агнём дом, каб выратаваць дзве маткі і іх адзінаццаць дзяцей. Калі аднак да яго звярнуліся з просьбай, каб яшчэ раз пайшоў і прынёс тэлевізар, — ён страшэнна раззлаваўся і адыйшоў з месца выпадку.

Вернасць бусла

Выдумкай аказалася апавяданне аб вернасці бусла сваёй самцы. Пры дапамозе значэння буслоў пярсцёнкамі ўстаноўлена, што буслы лучацца ў пары на адзін сезон, а пасля адлёту пары разыходзяцца. Вярнуўшыся вясною яны шукаюць сабе пары нанава. Здараецца пры тым, што бусел прыляцеўшы ў сваё старое гняздо знаходзіць там сваю жонку з папярэдняга сезона і лучыцца з ёй на новы сезон.

Дзве гадзіны з Еўропы ў Амерыку

У Англіі апрацоўваецца новы тып пасажырскага самалёта, які зможа забраць 135 пасажыраў і на працягу двух — трох гадзін праляцець атлантычны акіян.

Былы кіраўнік Таварыства брытанскіх заморскіх паветраных шляхоў, заявіў, што на працягу 12 гадоў можна будзе сарганізаваць рэгулярную камунікацыю такімі самалётамі.

На працягу 12 гадзін гэткі самалёт зробіць два пралёты праз Атлантычны акіян. Самалёт будзе падымацца ў паветра з месца і таму аэрадром для яго не будзе патрэбны.

Дзіця заснула моцным сном

Каля мясцовасці Аўгусты ў стане Георгія ў ЗША прызнана памылкова за памершае васьмітыднёвае дзіця. Пасля 18 гадзін, на працягу якіх яно не здраджвала адзнак жыцця паложылі дзіця ў дамавіну і занеслі на могільнік. Калі пачалі засыпваць дамавіну зямлёй, прысутныя пачулі плач дзіцяці. Дзіця было ўратаванае.

ЯНКА ДУБІЦКІ

Паход на Туркаў

(Апавяданне)

Нашае сяло дзялілася на дзве часткі. Адных называлі Крынічанамі, а другіх — Туркамі. Чаму іх так называлі, дакладна не ведаю. Наша хата стаяла за сялом, на Выкрутах. Тут-жа стаяла і яшчэ некалькі хат і людзі з сяла называлі нас Чэпэлямі.

Суадносіны паміж Крынічынай і Туркамі былі (паміж моладдзю) ваяўнічыя. Часта адны з другімі біліся, рвалі адзёжу, валасы, а заўсёды пры тым лілася кроў.

Таму, што наша хата стаяла на Чэпэлях — я мог хадзіць і туды і сюды.

Аднойчы выйшаў я на вуліцу і сустрэў сваіх равеснікаў, Крынічан.

— Здарова, хлопцы! — гукнуў я.

— А, Ваня! Ну, і добра — сказаў Міхась.

— Што добра? — запытаў я.

— Даведаешся зараз — сказаў атаман іхняй банды, Віця, і падыйшоўшы да мяне пачаў гаварыць:

— Ідзем мы па Крынічыне, о так як усе тут ёсць, аж бачым... Турак штосьці мышкуе. Мы да яго, а ён драла.

— Уцёк? — прашаптаў я.

— Уцёк, зараза! Але, нічога. Вось мы зараз пойдзем да іх. Пойдзеш з намі?

— Чаму не паисці — адказаў я.

— Так вось, Ваня, шыкуй добрага кія — падсказаў хтось.

Я быў усхваляваны. Вось думаю папамятаюць яны мяне, калі каго сцебяну гэтым кіем. І падняўшы ўгору кій, са свістам, як Чапай шабляй, прарэзаў ім паветра.

Калі ўжо мелі ісці, Віця сабраў нас і даў кароткую прамову.

— Хлопцы, ваякі! — гаварыў урачыстым голасам Віця.

— Зараз ідзем паказаць Туркам, як лазіць па нашай Крынічыне. Так вось, ідзіце ўсе дружна, адважна. Памятайце, у гэтым наша сіла. Наш выйгрыш у бойцы залежыць ад таго, як сёння яны схочуць біцца, ці найперш атаманы, ці кагалам. Калі будзем біцца кагалам, уважайце на Жоржа. І так, здаецца ўжо ўсё ясна. А цяпер марш, ідзем! — строга, як-бы сапраўдны атаман закамандаваў Віця.

Нас было дзесяцёх.

Калі толькі рушылі ў паход заспявалі вясёлую песню. Адзін з нас брымкаў яе на губах, другі сапраўды спяваў, трэці прылясківаў кіем па плоце ў такт мелодыі. Песня плыла, пэўна, далёка, далёка, бо зараз-жа пачуліся з усяго сяла брэхі сабак, а з хат выхіляліся цікавыя галовы.

Мы ішлі смела, упарта глядзячы ў цемень ночы. А на Турках, відаць, учулі ўжо нас, бо пачуліся крыкі і пасвістванні.

Наша каманда была гатова да атакі. Кожны з нас моцна трымаў кій і каменне. Вось падыходзім да іх тэрыторыі і што за чорт. Нават ніхто не крыкнуў на нас. У гэтым месцы, яны нас заўсёды сустракалі, а цяпер... Ці можа засада?

Не затрымліваючыся мы ішлі далей.

— Струсілі, Туркі праклятыя — сказаў Віця.

— Напэўна! — падтрымалі мы свайго атамана.

Дашлі мы да канца сяла, а Туркаў няма.

— Давай назад! — закамандаваў атаман.

Мы завярнулі і ішлі ўжо назад. Кожны з нас быў вясёлы і цікавы чаму гэта няма Туркаў.

Калі мы дайшлі да хаты, дзе жыў іхні атаман, Валодзя, раптам адчыніліся вароты і Туркі загарадзілі нам дарогу. Іх было менш, за тое адзін быў вельмі сільны ваяка, зваўся ён Жорж.

— Стой, хто ідзе?! — строга гукнуў нехта з Туркаў.

— Вашы ворагі! — яшчэ мацней адказаў Віця.

— Ворагі? Мы з ворагамі заўсёды б'емся — сказаў Валодзя.

— Так мы гатовы! — зноў адказаў Віця.

— І мы! адазваўся Жорж.

— Як б'емся? — пытаў наш атаман.

—Так, як у тамтой аўторак — адказаў іхні атаман.

І ў той момант Віця і Валодзя пачалі сходзіцца. Твары іх былі наліты праўдзівай злосцю, а рукі моцна сціскалі палкі. Калі адлегласць між імі выносіла не больш метра, Віця першы ўдарыў Валодзю кіем. Той пахіснуўся, потым прысеў і застагнаў. Рэшта Туркаў і Крынічан стаяла на баках. Не можна было ў гэтым выпадку бараніць. Раптам Валодзя ўстаў і хацеў ударыць Віцю, які стаяў над ім, як каршун, але той зноў першы ляснуў яго кіем у галаву. Валодзя ўпаў. Па ўмовах мы і яны пачалі лічыць да ста. Валодзя не ўставаў.

— Туркі прайгралі! — весела крыкнулі мы.

Падыйшоў Жорж да Валодзі, узяў яго пад рукі і павалок у хату. Рэшта воінаў азіраючыся са злосцю пайшла за імі. На вуліцы засталася лужка крыві, якая як-жа дзіўна бліщчэла пры месячным святле. Ціха і боязна, па-пад плотам, каб ніхто не заўважыў ішлі мы дамоў. А ў сэрцы чамусьці паўстала горач і жаль за кімсь далёкім, а заразам блізкім, чалавечым.

— Цікава, якія сэрцы маюць людзі, што забіваюць. Цікава!

1957 год. Бельск

Моладзь Рыбакоў стала жыць культурна

Ранній вясной рыбакоўскія хлопцы ўзяліся за работу. Пабудавалі пляцоўку (на зіму думаюць яшчэ пабудаваць клуб), на якой цэлае лета не толькі танцавалі, але і спявалі і дэкламавалі вершы. А танцуюць у Рыбаках не так, як у іншых вёсках, неяк вельмі прыемна. Не чуваць тут ні лаянак, ні п'яных не відаць. Наша моладзь імкнулася, каб сарганізаваць у вёсцы «матаровы» курс. І вось 20 ліпеня г. г. у нашу школу прыехаў інструктар. На курс запісалася 38 хлопцаў і 3 дзяўчыны. Некаторыя пакідалі, аднак большасць, бо 28 хлопцаў і 2 дзяўчыны закончылі, здалі экзамены і атрымалі «пасведчанні». Моладзь Рыбакоў з'яўляецца прыкладам для моладзі іншых вёсак.

Н. Б.
Бандары

Трэба ратаваць каштоўныя машыны,

пішуць рабочыя з Лясанкі

Мы, рабочыя цагельні Лясанка, звяртаемся да Цябе, дарагая «Ніва» з просьбай высвятліць нам, як доўга будуць ляжаць і іржавець новыя машыны да вырабу цэглы аб чым мы ўжо калісь пісалі ў «Ніве».

Прытым варта сказаць, што будынак, у якім мелі быць змешчаны машыны, ніяк не могуць выканчыць. Ад 1952 г. штогод будуюць гэты будынак і штогод перарабляюць яго. Ужо ў гэтым годзе работы ў частцы будынка, прызначаным на выраб чарапіцы мелі быць давезены да канца, але прыехаў нейкі спец і спыніў будову, кажучы, што трэба перарабіць планы.

А праз гэта найбольш пашкадаваны машыны, якія іржавеюць і ўжо мусіць хутка пойдуць у «злом».

Трэба ратаваць каштоўныя машыны!

Рабочыя Лясанкі.

Восень. Сяляне Беласточчыны прыступілі ўжо да падрыхтоўкі зямлі на зіму.

Фото — І. Р.

Не давайце ашукваць дзяржаву

Паважаная рэдакцыя! Я хачу напісаць аб справах, якія хваляюць сялян нашай вёскі.

Есць у нас гаспадар Янка — сын Фёдара Мікуця. На працягу трох гадоў ён абрабляў зямлю па сваіх сваяках, якія выехалі ў СССР. Пачынаючы ад 1948 года аж да сёння дзяржаве не плаціў палаткі як за аблогі. У такі спосаб ашукваў дзяржаву. Апрача таго мае адзін гектар зямлі па жонцы і таксама падатку не плаціць. Мае дзве новыя сталолы, але яшчэ яму мала. У гэтым годзе шмат будаўнічага матэрыялу навазіў з лесу і сцягаў у сталоле.

Старшыня ГРН у Баброўніках, грам. Церашка ведае аб гэтым, але нічога яму не кажа.

Есць таксама гаспадар Янка — с. Ігната Жылка, якому старшыня расліcаў зямлю на жонку і дочкі. Распісаную зямлю мае таксама Андрэй с. Давіда Мікуця. Стэфанія Даращкевіч мае 10 га зямлі і зусім не плаціць падаткаў. Такіх могбы назваць больш.

Ці сапраўды няма лякарства на людзей, якія ашукваюць дзяржаву?

Чытач з вёскі Коматаўцы
ГРН Баброўнікі.

Ходнікі ў Новабярозове

Жыхары вёскі Новабярозова (Гайнаўскі павет) на сваім сходзе вынеслі пастанову аб пабудаванні ходнікаў у вёсцы. Кожны забавязўся насупраць свае хаты і агарода даставіць патрэбную колькасць пяску і занесці кошты за выраб цэментных плітаў.

Як мне выйці з гэтай сітуацыі

Дарагая рэдакцыя!

Кажуць, што маладыя гады — гэта самыя шчаслівыя і вясёлыя гады ў жыцці чалавека. Мо' гэта праўда, але для мяне яны цяжкія, сумныя. Маю 19 гадоў. Працую ў Беластоку. Маці мая жыве на вёсцы, мае невялікую гаспадарку. Вось прыйшлося нам сплаціць дзядзьку каля 10 тысяч злоты за гаспадарку. 10 тысяч — грошы не малыя, а дзе іх узяць? — палумалі мы з мамай. Але доўга не трэба было чакаць. Наш сусед, які мае 12 дзяцей запрапанаваў маці, што дасць патрэбныя грошы толькі, каб я выйшла замуж за аднаго з яго сыноў. Я не хачу, бо маю нарачонага і кахаю яго і ён мяне кахае. Ён таксама беларус, мае 26 гадоў і каб толькі меў кватэру, хоць які асобны пакоік — дык гатовы былі-б жаніцца, але маці з гэтым не згодна. Маці канечне хоча аддаць мяне за тамтога хлопца.

Я сказала, нават у вочы і яму і маці, што не выйду за яго, бо не кахаю, але яны нейкія наіўныя, угаварваюць мяне, што прывыкаюся і буду жыць. Маці мне сказала нават, каб я выйшла, а не то адракацца мяне на ўсё жыццё. Найгорш, што не хоча слухаць нават, калі хто-небудзь пераконвае, што няправільна паступае.

Што рабіць, як мне выйсці з гэтай сітуацыі?

Нешчаслівая Зіна

ДАРАГАЯ ЗІНАЧКА!

Сапраўды ты знаходзішся ў цяжкіх умовах. Спачуваем табе. Але гэта не сведчыць аб тым, што ўсё тваё маладое жыццё ўжо мае быць цяжкае і невясёлае.

Праўда, мы павінны паважаць сваіх бацькоў і належыта навет паслухаць іх парад, але перш за ўсё, калі разыходзіцца аб справы сэрца, самі сабе павінны выбіраць.

Ты, дзяўчына ўзрослая, маеш 19 галоў, можаш і маеш права выбраць сабе чалавека. Калі Твой нарачоны спакойны і мае добры характар — дык нават не застанаўляйся многа. Пастаў справу канкрэтна і ўсё тут, якнебудзь дапамажыце маці аддаць дзядзьку грошы, і справа будзе ўладжана, а маці Цябе не адракаецца. Яна можа быць не прыхільнай да Цябе год, два, навет і больш, але як убачыць, што Ты будзеш жыць спакойна і шчасліва — са сваім каханым хлопцам — тады зразумее, чаму Ты не хацела выйсці за таго, якога яна Табе раіла і вернецца да Цябе.

Як Вы, дарагія чытачы, параілі-б Зіне?

Свае прапановы прысылайце ў рэдакцыю.

Голас загадчыкаў і настаўнікаў беларускіх школ

Неаднойчы прыходзілася спатыкацца з справай г. зв. «сеткі гадзін» (тэрмін школьны). Аб сетцы гадзін пачуеш на кожнай канферэнцыі; на кожным з'ездзе, дзе прысутнічаюць загадчыкі ці настаўнікі беларускіх школ. І што-ж можна пачуць аб гэтай «сетцы гадзін»? А тое, што для беларускіх школ яна не справядлівая.

Настаўнікі і загадчыкі моцна даказвалі гэтую несправядлівасць і дамагаліся і дамагаюцца змены. Але «вышэйшыя» асобы слухалі гэтага і нічога не адказвалі. І ўсё гэтую справу абміналюць, маўчаць.

У школах польскіх 7-класных, якія маюць звыш 80 вучняў і 4 настаўнікі, ёсць 128 гадзін навукі тыднёва і класы нязлучаныя г. зн. кожны клас вучыцца асобна.

У беларускіх школах, таксама 7-класных, вучняў і настаўнікаў столькі-ж, школа мае 118 гадзін навукі тыднёва. (10 гадзін менш, а даходзіць беларуская мова і класы злучаныя: VI вучыцца разам з V, IV з III, II з I.

Злучэнне класаў вельмі ўскладняе працу загадчыка і настаўнікаў у школе і робіць яе значна цяжэйшай — гэта бязумоўна. З усяго гэтага ясна, што загадчыкі і настаўнікі беларускіх школ маюць рацыю і не беспадстаўна дамагаюцца паправы. Толькі што паявятовыя аддзелы асветы і ваяводскі адказваюць на гэта: мы сеткі гадзін не складаем. (Сетка гадзін як і праграма — гэта справы Міністэрства асветы). Тады мы разам з усімі настаўнікамі і загадчыкамі беларускіх школ звяртаемся да Міністэрства асветы і просім заняць адпаведнае становішча.

Што беларуская школа, калі разыходзіцца аб сетку гадзін, пакрыўджана — гэта праўда А чаму?

(вл)

Рэдакцыйная пошта

«ЯЗТ» — Варшава. — Ваш верш п. з. «Вечар» атрымалі. У гэтым выглядзе да друку не надаецца. Звярнём увагу толькі на логіку яго.

Пішаце:
«Ночка надыходзіць
Людзі гаманяць
Із поля прыходзяць
Гатовяцца спаць».

Калі ўжо ночка надыходзіць, то гоман уціхае, а не нарастае (як у Вас), хіба што гэта надыходзіць вечар і людзі сабраўшыся дзесь на лаваччы гаманяць, але гэта пераважна бывае тады, калі маюць час, а не тады, калі да ночы працуюць.

«В гары над дубамі
месячык гарыць
У нізу пад дубамі
Петруша ляжыць».

Па - першае, калі месячык «гарыць», то ясна, што не пад дубам, а над ім, тады дабаўка што ён яшчэ «гарыць» і ўгары непатрэбная; таксама і з Пятрушаю, калі ляжыць ён пад дубам, то ясна, што не ўгары, а ўнізе. Па-другое, чаго-ж той Пятруша ляжыць пад дубам, калі ноч наступае, спіўся, ці хаты не мае?

І апошняя зваротка:
«В далі за рэкою
гусі галгацяць
бо ім так, як Пеці
хочэцца ўжо спаць».

Тое, што гусі галгацяць зусім не доказ, што яны хочуць спаць.

Аб граматыцы не гаворым, бо і Вы пішаце, што мову беларускую вывучалі толькі праз 2 гады. Слоўніка польска-беларускага нажаль няма яшчэ. Пастарайцеся набыць беларускія кніжкі і з іх вучыцеся роднае мовы.

*

М. НЕСЦЯРУК — Барок. Дзякуем за ліст. Справай даканчэння электрыфікацыі Вашай вёскі займемся.

МІХАСЬ КУРАШ — Артыкул Ваш надрукуем.

В. М. — ЛОДЗЬ. Падайце імя і прозвішча, а таксама дакладны адрас.

Юрыдычныя парады

Грам. Т. Г. з вёскі Мохрэ, павет Бельск - Падляскі, пытаецца: ці належыцца ад яго спадчыны падатак за гаспадарку, якая засталася па памершым у 1956 годзе бацьку. Ён раясняе, што бацьку дахаваў да смерці, а ў спадчыне атрымаў толькі старую хату.

АДКАЗВАЕМ.

Калі пасля сплаты ўсіх даўгоў па бацьку, астаецца маёмасць, якой вартасць не перавышае 15.000 зл., то маёмасць гэта вольная ад падатку згодна з арт. 4. п. 7 дэкрэту з 3 лютага 1947 года — аб падатку ад набыцця маёмасных правоў. Калі-ж спадчынная гаспадарка, гэта значыць не толькі будынкі, але і зямля і сельскагаспадарчы інвентар варты больш 15.000 зл., то падатак можа быць наложаны. Пры гэтым дахаванне бацькі да смерці не мае ўплыву. Вам трэба звярнуцца ў Прэзідыум Паўятовай рады нарадовай з просьбай аб пераглядзе пастановы аб наладжэнні падатку.

Арыентацыйныя цэны на рынку ў Беластоку на 16. 9. 1957 г.

зл

Пшаніца (за 100 кг) 380 400
жыта (за 100 кг) 280 — 300
ячмень (за 100 кг) 300 — 350
авёс (за 100 кг) 280 300 зл
бульба (за 100 кг) 90 - 100 зл
капуста (за галоўку) 1 - 3 зл
мёд (за 1 кг) 40 45 зл
яйка (1 штука) 1,50—1,70 зл
малако (за літр) — 3 зл.
смятана (за літр) 16—18 зл.
масла (за кілограм) 45—48 зл
курыца (1 штука) 30—35 зл
кураняты (1 штука) 15—20 зл
саланіна (1 кг) 29 30 зл.
яблыкі (1 кг) 6—10 зл.

Матрыманіяльны куток

Малады беларус

21 год, сярэдняя адукацыя, з добрым характарам, пазнаёміцца з маладой беларускай у матрыманіяльных мэтах.

Прапановы дасылаць на адрас рэдакцыі «Ніва» з заначэннем *«Малады беларус»*.

Беларус з-над Одры

29 гадоў, высокага росту, сінявокі, русавалосы, пазнаёміцца, у матрыманіяльных мэтах, з беларускай дзяўчынай да 30 гадоў, найахватней вяскоўкай, або такой, якая хацела-б жыць на вёсцы. Сур'ёзныя прапановы прысылаць разам са здымкамі на адрас рэдакцыі «Нівы» пад «Пятрусь».

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA"

Adres redakcji: Białystok ul. Manifestu Lipcowego nr. 25 tel. 25-89.

Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedzibą w Białymstoku.

Wydawca RSW „Prasa" Redaguje Kolegium.

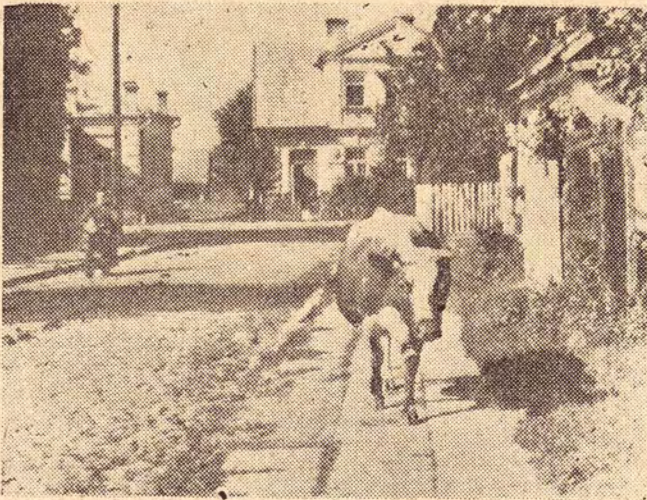
Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2.40 zł.
Kwartalnie — 7.20 zł.
Półrocznie — 14.40 zł.
Rocznie — 28.80 zł.

Prenumerate ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje PKWZ „Ruch" Warszawa.

Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ «Ruch» Warszawa.

BZG T-11

У прыгожы асенні, сонечны дзень па вуліцах Саколкі ідзе карова і думае, як прамовіць да гаспадароў Саколкі, каб яны нарэшце зрабілі новыя ходнікі і залажылі дзіры ў бруку, каб не пакруціць ног?
Фото — І. Р.

Вясковыя жарты

У сельскай краме

— Суседка мне гаварыла, што прывязлі атамовыя цукеркі — адважце мне калі ласка 50 грам!

— Што, атамовыя цукеркі? Ды-й у магазіне ПЗГС зусім не маюць такога гатунку цукеркаў!

— Як-жа не, цяпер Люба цэлую торбачку нясла і мне аднаго дала пакаштаваць. Яны такія салодка - горкія і на боль жывата надта памагаюць!

— Помню, але-ж я для Любы прадаў мянтовыя цукеркі...

— Ну, ну мянтовыя выбачайце, што я папутала, але цяпер усюды гавораць пра атом, дык і мне схацелася атамовых цукеркаў...

КОРАНЬ

Кірмаш

Кірмашы адыгрываюць вялікую ролю ў жыцці кожнага чалавека. Які - небудзь прафесар, ведаючы дарогу да сваёй кафедры можа іранічна ўсміхнуцца, але мы яму прабачым. Адкуль ён можа ведаць, што куранё ў соусе, якое ён з'еў на абед імення на кірмашы купленае.

Чалавек малады, поўны надзеі крочыць па жыццёвай дарозе быццам на кірмаш едзе. Перад ім толькі ўсяго цікавага, невядомага, прынадлівага. Але саракагадовы чалавек ужо вяртаецца з кірмашу. Жыццё пражытае, зніклі надзеі, усё даўно куплена, вось толькі прыходзіцца расплачвацца за памылкі маладосці.

Таму, хто ідзе на кірмаш — той павінен ведаць ісціну: перш панюхай, пашчупай, а потым купляй. Прыязджаючыя з вёсак людзі не адчуваюць на кірмашы радасці. Справа ў тым, што нашы targовыя арганізацыі не ўмеюць абслугоўваць грамадзян у кірмашныя дні.

Напрыклад: у краме з жалезнымі таварамі натоўп людзей. Некаторым патрэбны гвозздзі, другім падковы, вёдры і іншыя рэчы, неабходныя ў жыцці. Прадавец круціцца, аднак усіх абслужыць не паспявае. Можна было-б каго - небудзь з канторы ГС даць на гэты дзень, але гэта не прадугледжана планам. У кааператыўных рэстаранах у targовыя дні талеркі крупніку не дачакаешся, да піва чалавек нават і не праціскаешся. Хто мае сваю гарэлку і закуску — той стоячы вып'е і закусіць.

Прабрацца ў рэстаран мог-бы толькі той, хто барлівую карову купіў і то хіба толькі вярхом на ёй. Карова рагамі прабіла-б дарогу к буфету і тады можна было-б дастаць хвост ад селядца. Арганізаваць на кірмашныя дні вулічную продажу бутэрбродаў, напіткаў, папяросаў і такім чынам паменшыць таўкатню ў рэстаранах, targовыя працаўнікі леняцца.

На кірмашы без натоўпу можна толькі да цыганак дайсці і даведацца аб будучыні і то толькі таму, што яны не займаюць службовых пасадаў у targовых арганізацыях.

Дзядзька Лявонь

ВЕЧАРНІЦЫ

(частка першая)

Раз зышліся ў інжынера
Доктар, ксёндз і адвакат
Паграць у карты ў пакера
З чаго той быў вельмі рад.

Сталі граці. Разгаворы.
Анякдоцікі аж страх.
Пасля нат пашлі і споры
Чый найстаршы з іхніх фах.

Кожны мусяў даказаці,
Што найстаршы фах яго
І на довад прыклад даці
З жыцця фаху свайго.

«Адвакацкі фах найстаршы,
Бо ён Еву бараніў
Калі ту пераканаўшы
Змей да грэху нахіліў

На судзе прад Богам у раю
І Адама бараніў
Вось адкуль фах пачынаю»
Адвакат так гаварыў...

«Вы, калега, выбачайце»
Доктар кажа да сябра
«Каль ня ведалі, так знайце
Еву Бог саздаў з рабра

Рабро выцяці ў Адама
Толькі доктар хірург мог
Без балесці і без шрама,
Бо яму Тварэц памог»...

«Бог саздаў усё па плану»
— Госцям кажа інжынер —
«Тады не было абману,
Як трапляецца цяпер.

Трэба голаву круціці,
Каб саставіць такі план.
Інжынер мус быў зрабіці,
Бо быў страшны балаган»...

Ксёндз маўчаў і слухаў рэчы
Папярэднікаў сваіх.
Небыло між іх галечы —
Наслядоўцаў дарагіх.

Але-ж мусяў штось сказаці,
Покер тут не ратаваў.
«Дарагія мае браця»
Так нарэшце ён сказаў.

«Чуў я ўсё, што Вы казалі.
Тут абману ня было.
Але-ж Вы напэўна знаці,
Што найперш было цямно.

Аддзяліў Бог свет ад цемры
Пазаставіў ксендза там...
Народ цёмны яму верны,
Як вядома ўсім Вам.

У тым я Вас пераканаю,
Кажу праўду, як сябром,
Люд у цемры я трымаю,
А ён плаціць мне дабром.

Вы, як знаеце, жыву я,
Хоць і цяжкі ёсць мой фах
Нібы так сабе буржуем
А дапраўды-ж я — манах».

Кончыў ксёндз сваю размову
Усталі ўсе ізза стала
І пайшлі хутчэй да дому,
Бо ўжо раніца была.

СІБІРАК.

ЭПІГРАМЫ

Зразумеў

Дзесяты раз у гаэсі быў Цімох,
Аднак залатвіць справу ён не мог.
Апошні раз Цімох з сваёй бядою
Зайшоў пагаварыць з прэзэсам-галавою.
Разбедаваўся: — Божа — Божа!
Няўжо Пан Прэзэс не паможа?
Пан Прэзэс адазваўся паціхеньку:
— Цімох ты лепш загавары ў жменьку...
Паняў Цімох, што прэзэсы - панкі
Шлюць мужыкоў па раду — да РУКІ...

У СУДЗЕ

Суддзя: — Значыць вы грамадзянін давалі лапоўку?

Свядак: — Не, Высокі судзе — мы толькі выпілі літроўку...

У доктара

Доктар: — Вашыя вочы баляць ад вялікага напружання... не чытайце і не пішыце начамі.

Хворы: — Але-ж, я, пане доктар, ні чытаць ні пісаць не ўмею..

Доктар: — Тады прыдзеце да мяне заўтра!

Рэцэпта

Пазыкі не памогуць —
Непалёгчаць льготы,
Калі не будзеш шанаваць —
Грамадскай работы.

Новая прымаўка

Хто дае лапоўку —
Круціць на сябе вяроўку.

КОРАНЬ

САТЫРЫЧНЫ МУЗЕЙ

ЭКСПАНАТ № 2

— Я Панарама Поўначы, дзе прыкажаце спачыць?

Вязе-ж нам з тыднёвікамі, другі экспанат з аднолькавай бранжы! Наведвальнікі могуць падумаць, што наш музей прызначаны толькі для друку. Яшчэ, чаго добрага, палічаць, што мы — вызнаўцы Культу Асобы, секты, якая, як вядома, не мае ласкі для людзей пяра. Не, не можам цябе прыняць.

— Мусіце!

— Катэгарычная, відаць шмат награшыла.

— Я яшчэ нечапаная.

— Выбач, не заўважыў, тым больш няма табе ў нас месца.

— Знайдзеце!

— Бач ты, якая ўпартая. Калі так, заходзь, з характару падабаешся. А ў руцэ што?

— Квіткі, што адпраўляла лісты да міністраў Літвы, Украіны, Расіі і Чэхаславакіі.

— Ух ты, з кім карэспандэнцыю маеш. Калі не сакрэт, цікава ведаць, у якіх справах пісала?

— Каб супольна ўвекавечыць бітву пад Грунвальдам.

— Справа слушная, толькі чаму на гэткае свята не рачыла запрасіць беларусаў? Ці ж дрэнна яны тэўтонцам шыю мылілі?

— Куды прыкажаце?...

— Не спяшай, хто спяшае, той у хаці не начуе! Давай лепей паклічам на паверку загінуўшых пад Грунвальдам беларускіх жаўнераў. Ціха! Ідуць!

— Гэй, хлопцы, з якіх харугвяў?
— З Берасцейскай...
— З Гродзенскай...
— З Ваўкавыскай...
— З Лідскай..
— З Пінскай...
— З Полацкай...
— З Віцебскай...
— Хопіць! Давайце месца!
— Аддзел «Крэсы Усходне», полка — «Упартыя».

КРОПКА
Дырэктар музея

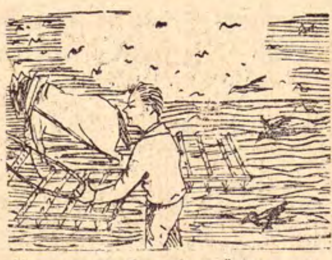
АГАФОН АБРОТКА НАЗІРАЕ

Загон вузкі. Крыво межы.
Ціпрук плугам зямлю рэжа,
Пугай каня прыгравае.
— Арэ, як за Мікалая...

Недалёка, каля трахту
Абвязаўся Дзміцер плахтай,
Ды рукою жыта сее,
Аж рабіна чырванее...

У след за бацькам йдзе Антонка
Барануе ў дзве баронкі.
А за ім вароны чорны
З пад баронак крадуць зёрны.

Агафон: — Ну і АБНОВА!
А дзе-ж сполкі машынновы?
Чаму бюракрата — ПОМ
Не цікавіцца сялом?!